TOSAÍONN AN TODHCHAÍ LINN

Oifig an Ombudsman do Leanaí
Tuarascáil Bhliantúil 2024

20 BLIAIN
ombudsman do leanaí for children

Clár Ábhair

Teachtaireacht ón Ombudsman do Leanaí	4
Maidir Linn	6
1. Staidreamh agus Buaicphointí an OCO	7
2. Cas-Staidéir	21
3. Saincheisteanna a nDírítear Aird Orthu	29
4. Oideachas	32
5. Tuairimí Leanaí	35
6. Ag Tacú le Cearta Leanaí i mbeartais agus i ndlíthe náisiúnta	44
7. Rannpháirtíocht Idirnáisiúnta	48
8. Reáchtáil na hOifige	50

Teachtaireacht ón Ombudsman do Leanaí

Dr Niall Muldoon
Ombudsman do Leanaí

Bhí an bhliain 2024 ina garsprioc thábhachtach d'Oifig an Ombudsman do Leanaí (OCO), agus muid ag ceiliúradh 20 bliain ó bunaíodh muid chun cearta gach linbh a bhfuil gcónaí orthu in Éirinn a chur chun cinn agus a chosaint.

D'oscail an OCO a chuid doirse ar Fhaiche Stiabhna den chéad uair i mí Aibreáin 2004 i gcoinne cúlra deich mbliana de rudaí millteanacha maidir le híde leanaí, agus gealltanas nach dtarlódh an mhí-úsáid chórasach mar a tharla san am atá thart go deo arís. Bhí sé sin sé bliana i ndiaidh do Choiste na Náisiún Aontaithe um Chearta an Linbh ábhar imní a chur in iúl in 1998 nach raibh sásra neamhspleách monatóireachta ag Éirinn a bheadh rochtain ag leanaí air agus trína ndéileálfaí le gearáin maidir le sáruithe ar chearta an linbh. I ndiaidh iarrachtaí ollmhóra ó eagraíochtaí neamhrialtasacha agus abhcóidí do chearta an linbh, gheall an Rialtas Oifig Ombudsman do Leanaí a bhunú anseo.

Tá ócáidí comórtha cosúil leo seo tábhachtach, mar chomh maith le deis a sholáthar chun stopadh agus machnamh a dhéanamh ar a bhfuil le teacht, cuirtear spreagadh úr ar fáil leo chun díriú ar an todhchaí. Tugtar é sin chun suntais trínár dtéama do chomóradh 20 bliain Tosaíonn an Todhchaí Linne, a socraíodh le cuidiú ónár bPainéal Comhairleach Óige iontach agus cuireann sé ár raison d'être i gcuimhne dúinn agus muid ag obair i dtreo todhchaí níos fearr do gach leanbh in Éirinn. Le linn na bliana rinneamar ár gcomóradh a cheiliúradh le sraith feachtas, foilseachán agus imeachtaí, agus i measc na mbuaicphointí bhí dhá chóisir iontacha do leanaí i Lár Chathair Bhaile Átha Cliath agus i gCathair Chorcaí agus Scoil Samhraidh trí lá a bhí tiomnaithe do ghuthanna óga san oideachas ag Coláiste Mhuire gan Smál i nDurlas.

Inár suirbhé Tosaíonn an Todhchaí Linne, d'iarramar freisin ar os cionn 1,000 leanbh meánscoile a dtuairimí a thabhairt ar an saol in Éirinn agus cén cineál tír ar mhaith leo a fheiceáil amach anseo. Ní nach ionadh, tá na saincheisteanna atá tábhachtacha ag leanaí agus daoine óga i measc na saincheisteanna móra don chuid is mó againn inniu, amhail an costas maireachtála agus rochtain ar thacaíochtaí tithíochta agus meabhairshláinte.

Táim trína chéile agus tá an-díomá ar fad orm freisin faoin méadú bliain i ndiaidh bliana ar líon na dteaghlach atá i gcóiríocht éigeandála agus go raibh os cionn 4,500 leanbh ag baint leas as seirbhísí do dhaoine gan dídean in 2024. Faighimid gearáin fós ó dhaoine atá ag iarraidh teacht ar chóiríocht éigeandála. Is léir go bhfuil drochthionchar suntasach ag na moilleanna atá ag tarlú do na teaghlaigh sin, mar gheall ar an easpa tithíocht inacmhainne atá ar fáil, ar shaol a leanaí. Is é sin rud a

bhfuilimid ag tarraingt aird air i gcónaí, agus muid ag iarraidh ar an Rialtas athbhreithniú a dhéanamh ar na tacaíochtaí atá i bhfeidhm do leanaí agus do theaghlaigh i seirbhísí gan dídean ina phlean ‘Atógáil Éireann’, bliain i ndiaidh é a chur i bhfeidhm den chéad uair in 2017. I dtír atá ag déanamh go maith le hÉirinn ó thaobh na heacnamaíochta de, is cinnte gur chóir dúinn a bheith ábalta ár n-acmhainní a dhíriú ar bhealach níos fearr ar na háiteanna is mó a bhfuil gá leo. Má mheastar sochaí de réir mar a chaithimid lenár saoránaigh is leochailí, cad a deir ár dtaifid ar na saincheisteanna sin fúinn?

Sin é an fáth a raibh sé mar phríomhchuspóir againn in 2024 na saincheisteanna sin agus saincheisteanna eile a ardú arís le polaiteoirí agus a chinntiú go dtabharfaí tús áite do chearta leanaí i gClár nua an Rialtais. Bhuail ár bhfoireann le páirtithe polaitíochta agus le ceannairí páirtithe le linn an tsamhraidh, agus arís le linn fheachtas an Olltoghcháin, agus bhí lúcháir orainn go leor dár moltaí a fheiceáil i bhforógraí éagsúla na bpáirtithe. Chuireamar tús freisin lenár n-iarracht in 2024 go ndéanfaí Coinbhinsiún na Náisiún Aontaithe um Chearta an Linbh (UNCRC) a chuimsiú go hiomlán agus go díreach sa dlí intíre anseo in Éirinn. Ag féachaint ar Albain a d’achtaigh Acht UNCRC i mí Iúil 2024, d’óstálamar cruinniú eolais do Theachtaí Dála agus do Sheanadóirí i dTeach Laighean le Bruce Adamson, iar-Choimisinéir do Leanaí agus Daoine Óga in Albain, a labhair faoi eispéireas na hAlban agus an ról atá ag reachtóirí sa phróiseas. Beimid ag cur lenár bhfeachtas in 2025 agus sna blianta amach romhainn chun an UNCRC a chuimsiú go hiomlán agus go díreach i ndlí na hÉireann chun an t-athrú ollmhór sin maidir le cearta leanaí in Éirinn a thabhairt chun críche.

Bhí bliain an-ghnóthach ag an OCO arís in 2024 maidir lenár gceardlanna Oideachais um Chearta agus lenár gcuid oibre for-rochtana a sholáthar, agus bhí lúcháir orainn bualadh le beagnach 2,500 leanbh trí cheardlanna, inár n-Oifig, do 86 scoil agus 22 cuairt ar scoileanna ar fud na tíre. Leanadh lenár gcuid oibre for-rochtana in ionaid Soláthair Dhírigh agus ar Champas Coinneála Leanaí Bhaile an Oibricigh agus in 2024 dhíríomar ár gcuid oibre ar Oirthuaisceart Lár Chathair Bhaile Átha Cliath freisin, trí cheardlanna agus clinicí gearán a thionóil sa phobal.

Is minic a deirtear a mhéad a athraíonn rudaí, is ea is mó a fhanann siad mar a chéile. Ag breathnú siar, is suntasach an rud go raibh cuid de na saincheisteanna agus na hábhair imní céanna a bhfuilimid ag déileáil leo inniu sa chéad Tuarascáil Bhliantúil a d’fhoilsigh an Oifig seo in 2005, fiche bliain ina dhiaidh sin. As an 177 gearán a fuarthas in 2004, bhain ceathrú de na gearáin ar fad a rinneadh faoi oideachas le hOideachas Speisialta, agus i gcás na Sláinte, ba iad saincheisteanna maidir le rochtain ar sheirbhísí agus caighdeán na seirbhísí do leanaí ba mhó a bhí i gceist. Bhain thart ar 17% de na gearáin le rochtain ar sheirbhísí do leanaí faoi mhíchumas. Cé go bhfuil go leor feabhsaithe déanta do leanaí agus go bhfuil dul chun cinn déanta in go leor réimsí, tugtar chun suntais le comhsheasmhacht na saincheisteanna a ardaíodh 20 bliain óna chéile an gá le cearta leanaí, iad ar fad, a chur i gcroílár cinntí beartais agus soláthar seirbhísí, agus is é sin an fáth a bhfuilimid ag iarraidh go gcuimseofar an UNCRC go hiomlán agus go díreach i ndlí na hÉireann.

Mar fhocal scoir, agus machnamh á dhéanamh againn ar an obair atá déanta agus ar gach a bhfuil fágtha le déanamh, nach mé a bheadh neamartach gan an fhoireann dhícheallach dhíograiseach atá tagtha isteach san OCO thar na blianta a lua. Ní raibh ach seachtar ball foirne inár nOifig ar dtús, agus anois tá beagnach 40 ball foirne againn, agus tá cuidiú ollmhór tugtha ag gach uile dhuine acu chun feabhas a chur ar shaol leanaí in Éirinn.

Dúirt an scríbhneoir Meiriceánach, Denis Waitley, tráth: “Tá dhá phríomhrogha sa saol; glacadh le rudaí mar atá siad, nó glacadh leis an bhfreagracht as iad a athrú.” Trínár nOifig 20 a bhunú bliain ó shin, thug Stát na hÉireann gealltanas nach nglacfaidís a thuilleadh le dálaí do leanaí mar a bhí siad, ach is é ár gcúramsa a chur i gcuimhne dóibh go bhfuil an fhreagracht atá orthusan, as na dálaí a athrú, ina freagracht leanúnach.

Maidir Linn

Institiúid um chearta an duine is ea Oifig an Ombudsman do Leanaí (OCO) a chuireann cearta agus leas leanaí agus daoine óga faoi 18 mbliana d'aois atá ina gcónaí in Éirinn chun cinn. Déanann an OCO imscrúdú ar ghearáin faoi sheirbhísí a sholáthraíonn eagraíochtaí poiblí do leanaí. Tá an tseirbhís saor in aisce agus neamhspleách. Is é Niall Muldoon an tOmbudsman do Leanaí.

1 Staidreamh agus Buaicphointí an OCO

In 2024 fuair an OCO 1,772 teagmháil maidir le gearáin. Tá sé sin beagnach comhionann leis an líon a fuarthas in 2023. Laistigh den fhigiúr sin tá 1,401 gearán aonair, mar aon le 371 gearán a rinneadh mar chuid d'fheachtas faoin tsaincheist chéanna, siollabas an OSPS. Tá sé tugtha faoi deara arís eile ag OCO gur tháinig méadú ar chastacht na ngearán atá á ndéanamh leis an oifig. Anuraidh, bhain 16% de na gearáin le gníomhaireacht amháin nó níos mó, agus bhain catagóirí iomadúla imní le 33% díobh. Ceanglaítear ar fhoireann Gearán agus Imscrúduithe OCO dul i dteagmháil le gach roinn nó gníomhaireacht ina n-aonar chun freagra a fháil, rud a chuireann leis an am a theastaíonn chun déileáil leis na gearáin sin. Is sampla eile é seo den tábhacht a bhaineann le comhoibriú idirghníomhaireachta chun déileáil le saincheisteanna leanaí.

Cad faoi a bhí na gearáin?

Topic	2024
Oideachas	33%
Tusla	19%
Sláinte	15%
DCECIY (IPAS, Baile an Oibricigh)	6%
Údaráis Áitiúla	4%
Gnóthaí Eachtracha (Oifig na bPasanna)	4%
Luathfhoghlaim (naíolann)	3%
Ceartas (Cúirteanna, An Garda, An Roinn Dlí agus Cirt)	3%
Eile	3%
Lasmuigh de Chúram	10%

Ba é an t-oideachas an tsaincheist ba mhó fós a ndearnadh gearán ina leith, agus bhí 33% de na gearáin ar fad i gceist leis in 2024. Bhain 13% de na gearáin sin le bunscoileanna agus bhain 10% díobh le meánscoileanna. Mar a tharla i mblianta roimhe seo, ba iad na saincheisteanna ba mhó a ndearnadh gearán fúthu ná tacaíochtaí oideachais speisialta, cumarsáid, bulaíocht agus bainistíocht gearán i scoileanna. I measc na 10% eile de ghearáin faoi oideachas bhí imní faoi iompar scoile, an Roinn Oideachais, an Chomhairle Náisiúnta um Oideachas Speisialta (NSCE), Coiste na Scrúduithe Stáit agus an tSeirbhís Náisiúnta Síceolaíochta Oideachais (NEPS).

Bhain Tusla, an Ghníomhaireacht um Leanaí agus an Teaghlach, le 19% de na gearáin ar fad a fuair an OCO. Bhain siad sin le leanaí i gcúram cónaitheach agus i gcúram speisialta, obair idirghníomhaireachta idir seirbhísí, Seirbhísí Tacaíochta Oideachais (TESS), rochtain ar idirghabhálacha agus ar thacaíocht, chomh maith le hábhair imní ó dhaoine óga faoi láimhseáil gearán.

In 2024, bhain 15% de na gearáin a rinneadh leis an OCO le seirbhísí Sláinte. Áiríodh orthu seo saincheisteanna a bhain le rochtain ar Sheirbhís Meabhair-Shláinte Leanaí agus Aosach (CAMHS), leanaí san ospidéal nach bhfuil riachtanais leighis acu, easpa rochtana ar Mheasúnú Riachtanas agus seirbhísí eile arna maoiniú ag FSS. Bhain 3% de na gearáin a fuarthas in 2024 le Foirne Líonra Míchumais Leanaí.

Bhain 4% de na gearáin a fuair an OCO in 2024 le húdaráis áitiúla agus leis an Roinn Tithíochta. Bhain na gearáin seo le cáilíocht na tithíochta, liostaí feithimh, rochtain ar chóiríocht éigeandála agus easpa rochtana ar thithíocht chuí do leanaí faoi mhíchumas.

Fuaireamar gearáin freisin in 2024 faoi na dálaí ag ionaid na Seirbhísí Cóiríochta um Chosaint Idirnáisiúnta (IPAS), lenar áiríodh imní faoi dhroch-chóiríocht agus faoi chaighdeán an bhia, agus nach raibh teaghlaigh ábalta aistriú chuig ionaid eile a fháil.

Leanamar le gearáin a fháil freisin ó dhaoine a bhí ag iarraidh pasanna dá leanaí.

Mar a tharla sna blianta roimhe seo, bhain gearáin faoi shuíomhanna Luathbhlianta (naíonraí, Montessori agus réamhscoileanna) le 3% de na gearáin ar fad a fuair OCO in 2024. Is mar sin atá an scéal in ainneoin nach bhfuil sainchúram ag OCO chun na socruithe sin a scrúdú. Táimid ag leanúint ar aghaidh ag dul i dteagmháil leis an Roinn Leanaí, Comhionannais, Míchumais, Lánpháirtíochta agus Óige (DCEDIY) ar an gceist seo.

Cé nach n-áirítear ábhair imní faoi Chosaint agus Leas Leanaí mar ghearáin le OCO, tá sé suntasach gur tháinig méadú 88% ar na hábhair imní a fuarthas ina leith in 2024 i gcomparáid leis an mbliain roimhe sin, agus an figiúr ag méadú go 140. Déileáiltear leo sin ar leithligh ó na saincheisteanna a ardaíodh i ngearán agus cuireann siad leis an gcastacht agus leis an am a chaitear ag próiseáil an ghearáin sin.

Miondealú de réir Contae

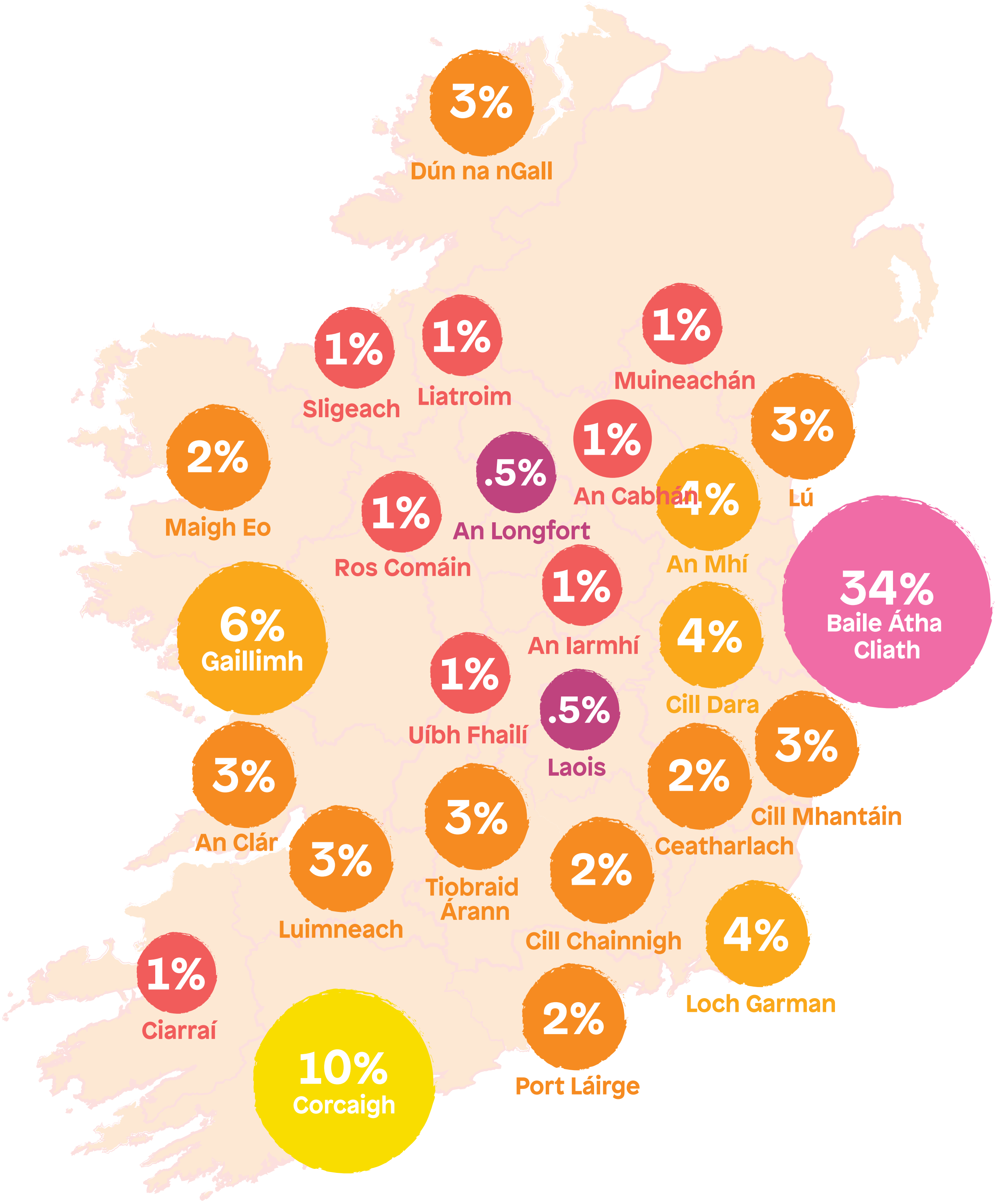

*Ní chláraíonn gach gearánaí cén contae as a dtagann siad, mar sin léiríonn an miondealú de réir an chontae an t-eolas a fuaireamar

Cé uaidh ar tháinig na Gearáin?

Tuismitheoir	79%
Gairmiúil	6%
Teaghlach Sínte	3%
Duine Fásta Neamhghaolta	2%
Leanbh	3%
Duine fásta faoina (h)óige féin	1%
Gan Ainm / Neamhshonraithe	5%
Eagraíochtaí	1%

Aois na bpáistí a bhfuaireamar gearáin maidir leo:

1 - 4	17%
5 – 9	25%
10 – 14	32%
15 – 19	25%

Cuairteanna for-rochtana gearán agus a dtionchar

Léirítear le staidreamh for-rochtana, ní hamháin go n-ardaíonn teagmhálacha réamhghníomhacha le gníomhaireachtaí feasacht ar OCO ach faightear gearáin ó phobail a mbíonn sé níos deacra dóibh teacht ar OCO mar thoradh orthu freisin.

Lár na Cathrach Thoir Thuaidh

3 CUAIRTEANNA | **18** GEARÁIN

Ionad Bhaile an Oibricigh

8 CUAIRTEANNA | **24** GEARÁIN

Soláthar Díreacha

5 CUAIRTEANNA | **23** GEARÁIN

Ceardlanna Oideachais ar Chearta

Bhuaileamar le beagnach **2,500 leanbh**

D'fhreastail 86 scoil ar cheardlannacomplaints

(**64%**) Bunscoil (**36%**) Meánscoil

63% scoil DEIS **(méadú ó 49% in 2023)**

74% **de scoileanna ag teacht ó lasmuigh de Bhaile Átha Cliath**

5 cheardlann Ghaeilge

22 cuairt ar scoileanna sa Chabhán, i Muineachán, i gCorcaigh, sa Chlár, i Luimneach agus i dTiobraid Árann, i nGaillimh agus sa Mhí

15 seimineár 3ú leibhéal

11 chuairt ó ghrúpaí óige

Cuireadh comhairle ar ENRanna agus ar chomhlachtaí gairmiúla maidir le struchtúir rannpháirtíochta óige a bhunú

Cuairteanna for-rochtana oideachais chun ceardlanna cearta a sholáthar

Soláthar Díreach

seacht gcuairt ar ionaid i mBaile Átha Cliath, sa Chlár, i Maigh Eo, i dTiobraid Árann agus i gCorcaigh

Mionaoisigh Neamhthionlactha

cúig chuairt ar ionaid chóiríochta do Mhionaoisigh Neamhthionlactha i mBaile Átha Cliath, i Muineachán agus i dTiobraid Árann

CAMHS

dhá chuairt ar ionaid othar cónaitheach CAMHS

Eagraíochtaí pobail agus deonacha óige

Ionad Acmhainní Teaghlaigh Iarthar an Chláir, DORAS Luimneach, Rae Bedford, Comhairle na nÓg Thiobraid Árann, Babaro Gaillimh, KidsOwn Sligeach

Rannpháirtíocht beartais agus reachtaíochta in uimhreacha

- **Seacht** n-aighneacht chuig an Rialtas maidir le saincheisteanna cearta leanaí.
- **40 litir** chuig Airí nó Ranna Rialtais ina gcuireann chun cinn cearta leanaí ar shaincheisteanna lena n-áirítear, dísheálbhú teaghlach as Soláthar Díreach, reachtaíocht máthairionadaíochta, liostaí feithimh le haghaidh scolóise, critéir iardhaltaí, leithdháileadh múinteoirí Oideachais Speisialta, agus leasuithe molta ar Acht na dTithe 1988.
- **Scrúdaíodh 22 cás** ón bpobal faoi alt 7 dár reachtaíocht agus dár sainchúram maidir le cearta agus leas leanaí a chur chun cinn. I measc na samplaí bhí an tionchar a bhí ag bloic lochtacha ar fholláine leanaí, soláthar béilí teo scoile do leanaí ag a bhfuil aistí bia speisialaithe, teidlíocht iomlán ar shaoire tuismitheora do leanaí i dteaghlaigh aontuismitheora, agus rochtain ar sheirbhísí CAMHS do leanaí a bhfuil dédhiagnóis acu.

OCO san Oireachtas

7 Márta - An Coiste um Achainíocha Poiblí
Tuarascáil Bhliantúil 2022

23 Aibreán - Comhchoiste an Oireachtais um Leanaí, Comhionannas, Míchumas, Lánpháirtíocht agus Óige
Cur i láthair ó Phainéal Comhairleach Óige OCO ar 'Pieces of Us agus AI'

2 Iúil - Comhchoiste an Oireachtais um Leanaí, Comhionannas, Míchumas, Lánpháirtíocht agus Óige
Tuarascáil Bhliantúil 2023

Foilseacháin 2024

Tosaíochtaí do Leanaí sa 34ú Téarma Dála – Príomhiarratais ó Oifig an Ombudsman do Leanaí

Cóireáil Scolóise do Ivy Nuashonrú 2024

Nuashonrú ar **'No End In Site' 2024**

Plean le haghaidh Áiteanna, Dhá Bhliain ar Aghaidh – Nuashonrú ar an Dul Chun Cinn maidir le Pleanáil ar Aghaidh maidir le hÁiteanna Scoile a Sholáthar do Leanaí a bhfuil Riachtanais Speisialta Oideachais acu

Tosaíonn an Todhchaí Linne – suirbhé leanaí ar thodhchaí na hÉireann chun Comóradh 20 Bliain an OCO a cheiliúradh

Tuarascáil Bhliantúil 2023 – Tréimhse Éiginnte

Beyond Limits – Treoir maidir le hImeachtaí Inrochtana agus Ionchuimsitheacha

Beyond Limits – An chaoi le Painéal Comhairleach na nÓg Cumais Mheasctha a Reáchtáil: na príomhrudaí a d'fhoghlaim Oifig an Ombudsman do Leanaí

Pieces of Us – What's Next?

Tuarascáil ó Oifig an Ombudsman do Leanaí le cur faoi bhráid Choiste na Náisiún Aontaithe um Chearta Eacnamaíocha, Sóisialta agus Cultúrtha

OCO ar líne agus sna meáin

Comóradh 20 Bliain

Suirbhé Chomóradh 20 Bliain

ombudsmanforchildren · Follow

ombudsmanforchildren Edited · 39w
We are so proud of our Youth Advisory Panel who support the work of the OCO. They helped us come up with the concept of Tomorrow Starts With Us, they participated in the survey and helped with the questions. Their work makes us better. Mia, Alicia, Ciaran, Bel and Toby are the stars of these gorgeous pictures with Niall. Well done guys. Read our survey in full. Link in bio.

80 likes
August 9, 2024

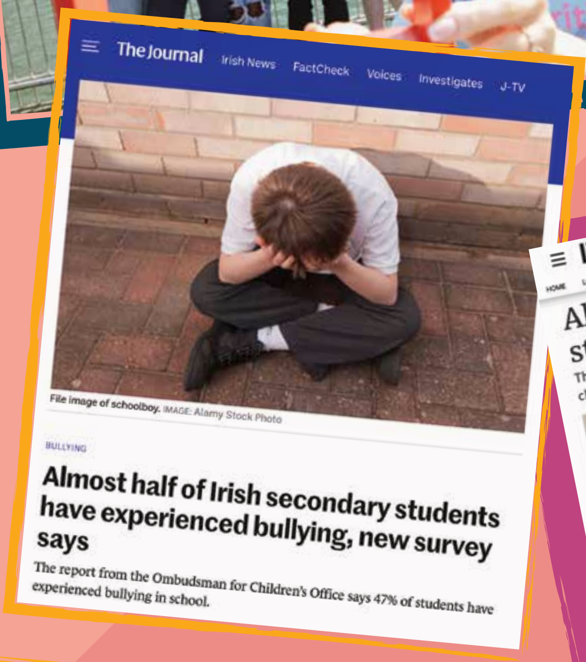
TheJournal Irish News FactCheck Voices Investigates J-TV

File image of schoolboy. IMAGE: Alamy Stock Photo

BULLYING

Almost half of Irish secondary students have experienced bullying, new survey says

The report from the Ombudsman for Children's Office says 47% of students have experienced bullying in school.

limericklive

Almost half of Irish secondary school students have experienced bullying

The cost of living, mental health services and future housing needs are concerns among children

Scoil Samhraidh Choláiste Mhuire gan Smál, Durlas

Irish Independent News Opinion Business Sport Life Style Enter

Thurles June Summer School to celebrate 20 years of the Ombudsman for Children's Office

Mórtas

OCO san Oireachtas

Tuarascáil maidir leis an bPlean le haghaidh Áiteanna
- Dhá Bhliain ar Aghaidh

Nuashonrú ar 'No End In Site'

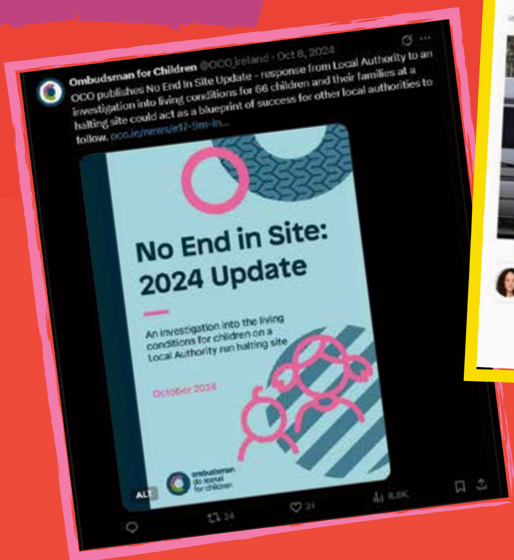

Nuashonrú an Tuarascáil maidir le Scolóis

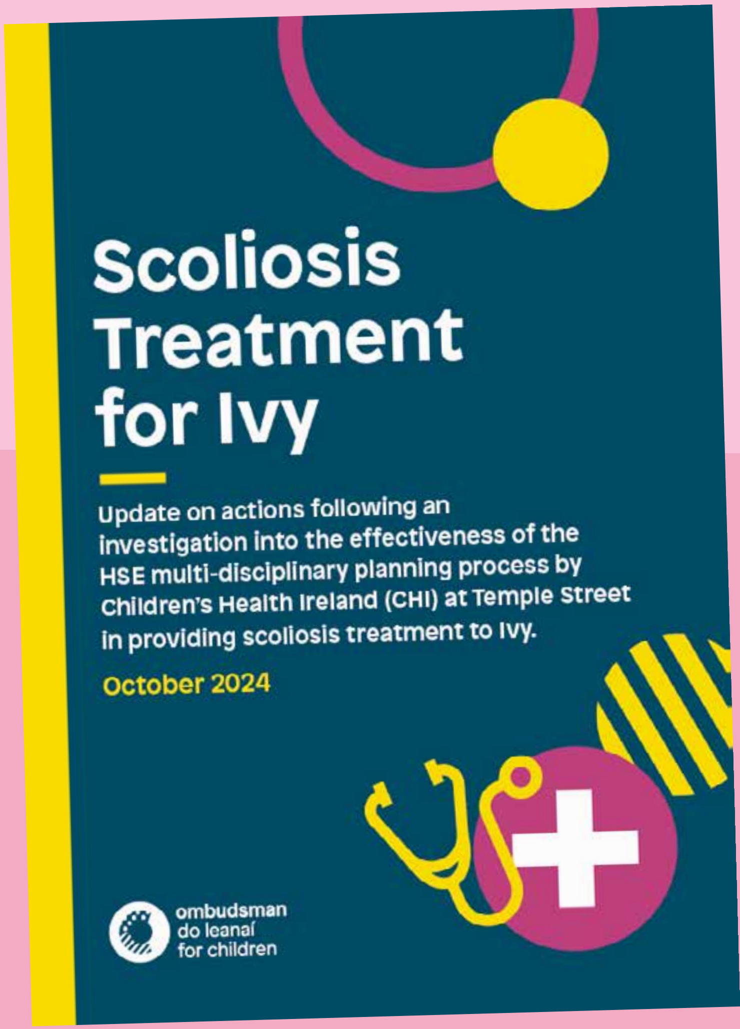

Child Talks

#Child Talks 2024
ombudsmanforchildren · Follow
ombudsmanforchildren 24w
We're still buzzing after an incredible day at #ChildTalks2024 on Wednesday to mark #WorldChildrensDay. Thank you to our amazing speakers and performers and everyone who came from around the country to be with us!
mark_thescienceguy 23w
What a wonderful day!! Huge well done to everyone involved, all the
101 likes
November 22, 2024
Add a comment...

2 Cás-Staidéir Gearán

1. An leanbh James agus úsáid Srianta in Aonaid Dianchúraim Phéidiatraicigh (PICU)

An Leanbh James

Bhí riocht croí ar James agus bhí sé san Aonad Dianchúraim Phéidiatraicigh (PICU) nuair a d'éirigh sé an-tinn go luath i ndiaidh a bhreithe. Rinne tuismitheoirí James teagmháil linn toisc go raibh imní orthu faoin úsáid a bhí á baint as srianta boga 'Posey' ar a mac nuair a bhí sé in PICU. Is srianta géaga iad srianta Posey, a dheartar chun gluaiseacht na rostaí agus/nó na murnán a theorannú in othair a mheastar go bhfuil siad i mbaol go gcuirfeadh siad isteach ar chóireáil tarrthála, go dtarraingeodh siad línte/feadáin, go ndéanfadh siad riochtaí craicinn níos measa, go gcuirfeadh siad sláine láithreach créachta i mbaol, nó go ngortódh siad iad féin. D'inis Sláinte Leanaí Éireann (CHI) dúinn go bhfuil an úsáid as srianadh coirp ina ospidéil teoranta do chásanna eisceachtúla ina meastar go bhfuil sé riachtanach do shábháilteacht leighis an linbh in PICU. Dúirt teaghlach James go raibh imní orthu nach raibh gá le srian a chur ar James mar go raibh sé an-támhaithe cheana féin. Dúirt siad go raibh amanna ann freisin ina raibh duine den teaghlach i láthair agus go bhféadfadh sé nó sí cuidiú leis an bhfoireann leighis greim a choinneáil ar James seachas é a shrianadh. Mhothaigh teaghlach James nár thug an fhoireann aird orthu nuair a rinne siad iarracht idirghabháil a dhéanamh agus nár cuireadh in iúl dóibh go gcaithfí James a shrianadh nuair a tháinig sé isteach in PICU den chéad uair.

An gearán

Rinne an teaghlach gearán le CHI agus d'fhiafraigh siad cad iad na treoirlínte nó an beartas a bhí i bhfeidhm maidir le srianta a úsáid sa bharda PICU.

Dúirt CHI leis an teaghlach go n-úsáidtear srianta ar bhealach stuama chun sábháilteacht othar a choinneáil ar bun agus ionas nach mbogfar feadán análaithe as áit. Úsáidtear iad i gcomhar le támhacháin, agus úsáidtear scór compoird chun sin a chinneadh. D'inis siad dóibh freisin go soláthraíonn altraí réasúnaíocht do theaghlaigh maidir le húsáid srianta agus go dtaifeadtar é sin ar chairt leictreonach linbh agus go ndéantar athbhreithniú air go rialta. Tá úsáid srianta mar chuid den treoshuíomh do gach altra nua san aonad.

Ní raibh teaghlach Shéamais sásta le freagra CHI mar níor bhraith siad gur thug an t-altra dóthain faisnéise faoin

bhfáth ar ghá James a shrianadh agus é san PICU agus chreid siad gur cheart an fhaisnéis seo a bheith curtha ar fáil dóibh nuair a tháinig Séamas chuig an mbarda. Bhí siad míshásta freisin nach raibh aon bheartas ar leith nó treoir oifigiúil i bhfeidhm.

Ár ngníomhú

Bhuaileamar leis an Stiúrthóir agus an Stiúrthóir Cúnta Altranais agus an Ceannaire Othar, Eispéiris agus Aiseolais. D'iarramar eolas faoin méid seo a leanas:

- Cé acu an raibh nó nach raibh beartas i bhfeidhm in CHI a rialaíonn úsáid srianta in PICU
- An dóigh a ndéanann CHI rialú agus monatóireacht ar úsáid srianta
- Conas a chinneann an t-ospidéal nuair atá sé cuí srianta a úsáid

Toradh

Ghlac CHI leis gur fhéad siad aghaidh a thabhairt na hábhair imní a d'ardaigh tuismitheoirí James ag an am agus tuigeann siad gur chuir sé anacair orthu.

- Dúirt siad go mbuailfidís le teaghlach James lena leithscéal a ghabháil as droch-láimhseáil an ghearáin agus rinne siad athbhreithniú ar a bhfreagairt ar an ngearán.
- D'admhaigh siad nach raibh beartas ar bith i bhfeidhm agus bhunaigh siad meitheal ildisciplíneach chros-suímh lena n-áirítear altra taighde, altraí foirne, bainisteoirí altraí cliniciúla, oideoirí altraí cliniciúla, fisiteiripeoirí agus dochtúir ospidéil neamhchomhairleach PICU.
- D'athbhreithnigh CHI litríocht agus treoirlínte ó PICUnna go hidirnáisiúnta, lena chinntiú go gcloífear leis an dea-chleachtas idirnáisiúnta.
- Rinne siad staidéar taighde agus thar thréimhse sé mhí chruthaigh siad treoirlínte CHI maidir le húsáid srianta boga Posey sa bharda PICU in CHI.
- Dúirt an Stiúrthóir Cúnta Altranais (ADON) go mbuailfidís le teaghlach James chun eolas a thabhairt dóibh faoin Treoirlíne CHI nua a forbraíodh i ndiaidh a ngearáin.

Tuairim OCO

Táimid sásta go bhfuil an méid seo a leanas mar aidhm leis na treoirlínte atá forbartha ag CHI maidir le srianadh coirp:

- A chinntiú go bhfaighidh na baill foirne oiliúint ionduchtúcháin chuí maidir le húsáid srianta in PICU agus go bhfuil siad feasach ar a bhfreagrachtaí maidir lena chinntiú go rachfar i gcomhairle le teaghlaigh agus go gcoinneofar ar an eolas iad
- Tús áite a thabhairt do Shábháilteacht Othar agus do Roghanna Eile seachas Srianadh
- Cloí le Dea-Chleachtais agus Treoirlínte
- Monatóireacht agus Meastóireacht Rialta a chinntiú

Thug CHI dearbhuithe dúinn freisin maidir leis an méid seo a leanas:

- Go soláthrófar oideachas agus oiliúint ar leibhéal na roinne/aonaid ag baint úsáid as acmhainní oideachais atá ann cheana maidir le srianadh a úsáid
- Go mbeidh oideachas san áireamh i bpacáistí ionduchtúcháin do réimsí cliniciúla / foireann ábhartha maidir le húsáid srianta
- Go stórálfar taifead oiliúna agus athnuachana leis an PICU

2. Rinneadh Enda a leithlisiú ar scoil sna naíonáin bheaga

Gearán

Fuaireamar gearán ó mháthair faoina mac Enda, 6 bliana d'aois. D'inis Enda, a bhí sna naíonáin bheaga ag an am, dá mháthair go raibh sé faoi ghlas i dtaobhsheomra amach as an bpríomhsheomra ranga nuair a d'éirigh sé trioblóideach. Dúirt Enda gur tharla sé sin go minic. Scoláire ba ea Enda i rang ina raibh leanaí ar a bhfuil neamhord de chuid speictream an uathachais (ASD) i scoil phríomhshrutha.

Rinne máthair Enda gearán le Bord Bainistíochta (BOM) na scoile go raibh a mac leithlisithe i seomra faoi ghlas gan a cead agus i ngan fhios di. Dúirt an Bord Bainistíochta go raibh a fhios acu faoin gceist agus gur chuir an príomhoide in iúl dóibh gur teagmhas aon-uaire a bhí ann. Dúirt siad go raibh cruinniú ildisciplíneach beartaithe leis an síceolaí, an múinteoir ranga agus an príomhoide, chun aghaidh a thabhairt ar an gceist maidir le conas iompar Enda a rialú go sábháilte.

Ag an gcruinniú, mhol an síceolaí dá mbeadh spás ag teastáil ó Éanna lasmuigh den seomra ranga gur cheart dó dul go dtí an clós nó spás roinnte. Cé gur ghlac máthair Enda leis an gcur chuige sin, tháinig sé chun solais nach raibh an scoil ag cloí le moltaí an tsíceolaí agus ina áit sin go raibh sí ag baint úsáid as seomra leithlise faoi ghlas lasmuigh den seomra ranga. Bhí máthair Enda thar a bheith míshásta leis an dóigh ar fhreagair an Bord Bainistíochta a gearán agus bhraith sí nach raibh aon rogha eile aici ach teagmháil a dhéanamh leis an OCO.

Ár ngníomhú

D'iarr an OCO an méid seo a leanas ar an scoil:

- Sonraí faoi na gníomhaíochtaí a rinneadh chun aghaidh a thabhairt ar na hábhair imní a d'ardaigh máthair Enda faoin líonmhain go raibh a leanbh á chur faoi ghlas i seomra leithlise i ngan a fhios di agus gan a cead.
- Sonraí faoin gcaoi ar shocraigh an scoil oiriúnacht an chleachtais agus conas a cuireadh é seo in iúl do thuismitheoir Enda.
- Eolas faoi aon bheartas nó nós imeachta maidir le leanaí a bhfuil tacaíocht maidir le hiompar de dhíth orthu agus conas a dhéantar é sin a bhainistiú, chun aon bheartas a bhaineann le leanbh a chur faoi ghlas i seomra chun aghaidh a thabhairt ar iompar míchuí a chur san áireamh.
- Eolas faoin dóigh ar bhainistigh an scoil an gearán de réir a cuid beartas agus nósanna imeachta maidir le gearáin.

Toradh

Ghlac an Bord Bainistíochta leis gur thit a gcur chuige maidir leis an ngearán sin a bhainistiú faoi bhun an chaighdeáin. Dheimhnigh siad nár léadh litir ghearáin os ard don Bhord Bainistíochta, agus ghlac siad le focal an phríomhoide go rabhthas ag déileáil leis na cúrsaí dá réir.

D'admhaigh siad gur Bord Bainistíochta measartha nua a bhí ann agus go raibh cathaoirleach nua air agus dúirt siad go bhfuil athruithe déanta aige ar a chleachtas ó shin. Sholáthair an scoil tacaíochtaí breise do Enda agus dá mháthair lena chinntiú go raibh a eispéireas sna naíonáin mhóra ag teacht lena Phlean Oideachais Aonair agus go raibh cumarsáid rialta á déanamh idir na páirtithe go léir. Dhearbhaigh

Cathaoirleach an Bhoird Bainistíochta dúinn nach bhfuil cleachtas leithlise dá leithéid i bhfeidhm a thuilleadh agus go léitear litir ghearáin os ard don Bhord Bainistíochta anois, agus go dtagtar ar chinneadh comhchoiteann maidir le gníomh bainistíochta riachtanach.

D'aontaigh siad go mbuailfidís le máthair Enda agus a leithscéal a ghabháil as droch-láimhseáil an ghearáin agus as aon tionchar a d'fhéadfadh a bheith ag an leithlisiú ar Enda agus a imeascadh i bpobal na scoile.

Mholamar don scoil machnamh a dhéanamh ar a thábhachtaí atá sé go mbeadh gach ball den Bhord ar an eolas faoina bhfreagracht chomhchoiteann agus faoina bhfreagracht aonair maidir le gearáin. D'iarramar ar an mBord Bainistíochta athbhreithniú a dhéanamh ar a ról agus a bhfreagrachtaí féin maidir leis an gcás sin agus a bhreithniú cad ba cheart a dhéanamh chun maoirseacht láidir oibriúcháin agus rialachais a chinntiú maidir le húsáid as aon chleachtais shriantacha le leanaí sa scoil sin. Mholamar don scoil freisin machnamh a dhéanamh ar an dóigh a ndéanann sí cumarsáid le tuismitheoirí maidir leis na cineálacha sin ceisteanna. Ghlac an scoil leis sin go hiomlán. Dúnadh an gearán leis an spreagadh thuas.

3. Marcus san Ospidéal thar Riachtanas Leighis

Cúlra

In 2022 fuaireamar gearán ó theaghlach Marcus, 6 bliana d'aois, a dúirt go raibh sé san ospidéal thar riachtanas leighis. Bhí Marcus faoi chúram Tusla agus bhí raon riachtanais leighis aige, rud a chiallaigh go raibh sé spleách ar gach gné dá chúram. Dúnadh an gearán in 2023 nuair a scaoileadh Marcus ón ospidéal go dtí aonad cónaithe a bunaíodh chun freastal ar a riachtanais chasta. Faoin am sin bhí níos mó ná 500 lá caite ag Marcus san ospidéal thar riachtanas leighis. Sa bhliain 2024 bhí ar Marcus filleadh ar an ospidéal nuair a tháinig imní chun cinn faoi cháilíocht agus sábháilteacht an chúraim a bhí á fháil aige san aonad cónaithe. D'fhan sé san ospidéal ar feadh 200 lá eile.

Ár ngníomhú

Bhuaileamar le Marcus agus a mháthair, a fhoireann cúraim agus an fhoireann leighis. Scríobhamar ansin chuig FSS agus chuig Tusla, ag iarraidh orthu a n-iarrachtaí ar leithligh agus comhpháirteacha a leagan amach chun socrúchán oiriúnach a aimsiú do Marcus. D'iarramar orthu freisin a léiriú conas a d'fhéach siad leis an tionchar diúltach a bhí ag tréimhsí fada ospidéil ar Marcus a íoslaghdú.

Toradh

D'admhaigh Tusla agus FSS araon nach raibh an suíomh ospidéil ina shocrúchán cuí do Marcus. Shonraigh siad na hiarrachtaí a rinne siad chun a chinntiú go raibh freastal á dhéanamh ar a riachtanais níos leithne agus é san ospidéal agus, go tábhachtach, cad a bhí á dhéanamh acu chun a chinntiú gur aistríodh é go socrúchán sábháilte tacaithe, a bhí oiriúnach dá riachtanais. Ina dhiaidh sin, thug FSS agus Tusla le fios go mbeadh Marcus ag filleadh ar a shocrúchán roimhe sin le

hathruithe suntasacha, comhaontuithe agus oiliúint chun dul i ngleic leis na fadhbanna a tháinig chun cinn. Áiríodh leis seo freisin athrú ar bhainistíocht an aonaid chónaithe. Scríobh an OCO chuig an dá ghníomhaireacht arís lena moladh dóibh machnamh a dhéanamh ar riachtanais níos fadtéarmaí Marcus, agus gheall siad go ndéanfadh siad é sin.

4. Cárta Breoiteachta Fadtéarmach diúltaithe do leanaí NHEA atá i dteideal é

Cúlra

Leis an gCárta Breoiteachta Fadtéarmaí (LTI), is féidir le faighteoirí cógais agus fearais leighis cheadaithe a fháil saor in aisce faoin scéim. Cuimsítear leanaí (faoi 16) a bhfuil NHEA orthu sa scéim. Tá an scéim á riar ag Seirbhís Aisíocaíochta Cúraim Phríomhúil FSS.

Gearáin

Fuair an OCO roinnt gearán ó thuismitheoirí ar diúltaíodh rochtain ar chárta LTI dá bpáistí toisc gurbh é Péidiatraí Comhairleach a diagnóisíodh a leanbh, roinnt acu ag clinicí príobháideacha, agus ní Síciatraí Comhairleach Leanaí agus Ógánach. Léirigh na teaghlaigh an tionchar uafásach atá orthu toisc go gcaithfidh siad íoc go leanúnach as an gcógas, agus cheistigh siad conas a d'fhéadfadh an scéim idirdhealú a dhéanamh i gcoinne a gcuid leanaí a raibh diagnóis deimhnithe leighis acu. Bhí cuid acu ar liostaí feithimh do CAMHS ach chuaigh siad chun diagnóis a fháil ar bhonn príobháideach mar go raibh drochthionchar ag na moilleanna ar a gcuid leanaí.

Ár ngníomhú

Rinneamar athbhreithniú ar an bhfoirm iarratais LTI, agus níor sonraíodh an riachtanas inti go gcaithfeadh an gairmí a dhéanfadh an diagnóis a bheith ina shíciatraí ach bheith ina 'Speisialtóir i Neamhoird Iompraíochta Leanaí' agus scríobhamar chuig Scéim Aisíocaíochta Cúraim Phríomhúil FSS faoin gceist. D'iarramar freisin ar FSS treoirlínte i scríbhinn a thabhairt ar na critéir cháilitheacha agus a shonrú cé a dhéanann maoirseacht air sin.

Sholáthair FSS na critéir cháilitheacha, agus tá siad i bhfeidhm ó 2013 i leith. Luaitear sna critéir gurb é speisialtóir i neamhoird iompair óige a dhéanann 'measúnú agus diagnóis NHEA (agus freagracht as cúram leanúnach an othair) (i.e. Síciatraí Comhairleach Leanaí agus Aosach)'.

Scríobhamar chuig FSS arís chun ár n-imní a léiriú, is é sin cé go raibh tagairt do Shíciatraí Comhairleach Leanaí agus Aosach sna treoirlínte, go raibh sé sin idir lúibíní agus go raibh an réimír 'i.e.' leis. Léiríomar freisin nár sonraíodh é sin sa treoir seo mar na haon chritéir cháilitheacha amháin, ná ní dhearnadh neamhshuim de speisialtóirí eile i neamhoird iompair óige. Ina ainneoin sin, thugamar chun suntais gur measadh i scéim aisíocaíochta FSS gurb é sin na haon chritéir maidir le diagnóisiú gairmiúil.

D'inis FSS dúinn, i ndiaidh ár rannpháirtíochta leo, go ndéanfadh an Comhairleoir Cliniciúil Náisiúnta agus Ceann Grúpa (NCAGL) don Mheabhairshláinte agus an NCAGL do Leanaí agus Daoine Óga athbhreithniú anois ar an riachtanas le haghaidh deimhniú ó Shíciatraí Comhairleach Leanaí agus Ógánach.

Toradh

D'inis FSS dúinn gur athraíodh na critéir cháilitheacha do na cártaí Breoiteachta Fadtéarmaí de thoradh an athbhreithnithe. Chiallaigh sé sin go bhféadfadh Péidiatraí atá cláraithe mar speisialtóir le Comhairle na nDochtúirí Leighis agus a bhfuil oiliúint aige nó aici i ndiagnóis agus i mbainistíocht NHEA a dheimhniú go bhfuil NHEA ar leanbh nó duine óg chun críche incháilitheachta i gcomhair Breoiteacht Fhadtéarmach.

Dheimhnigh FSS go ndeachaigh siad i dteagmháil leis na teaghlaigh a rinne gearán leis an OCO maidir leis an gceist agus gur thosaigh siad ag próiseáil a n-iarratas faoi na critéir nua. Dúirt na teaghlaigh linn go raibh an t-athrú sin thar a bheith tábhachtach dóibh féin agus dá leanaí. Ar an meán, mar shampla, is féidir le cógais NHEA costas thart ar €200 in aghaidh na míosa a thabhairt do theaghlaigh. Tá na cógais seo saor in aisce faoin Scéim Tinneas Fadtéarmach.

Buanna Gasta

I gcomhréir le prionsabail an ombudsman, spreagann an OCO réiteach áitiúil ar ghearáin agus tá meas aige ar phróisis áitiúla gearán na gcomhlachtaí poiblí. Faighimid a lán gearán faoi mhoill ar láimhseáil gearán. Sna cásanna sin, molaimid réiteach áitiúil agus luath ar ghearáin de réir mar is cuí, rud a mbeadh bua tapa do gach duine mar thoradh air. Is féidir na gearáin sin a réiteach corruair trí ghlao gutháin shimplí nó trí litir.

Seo thíos samplaí de ghearáin a réitíodh go luath:

1. Zac, mionaoiseach neamhthionlactha ar diúltaíodh plean iarchúraim dó

Cúlra

Tháinig duine óg darb ainm Zac chuig an OCO mar go raibh sé míshásta leis an moill a tharla nuair a rinne sé gearán le Tusla. Rinne Zac gearán le Tusla nach bhfuair sé plean iarchúraim. Tháinig Zac go hÉirinn mar mhionaoiseach gan tionlacan dhá bhliain sula ndeachaigh sé i dteagmháil leis an OCO. Cé go raibh sé faoi bhun 18 mbliana d'aois, chinn measúnú tosaigh Zac ar an aois go raibh sé os cionn 18 mbliana d'aois. Thug Zac cruthúnas dá aois do Tusla níos déanaí ach diúltaíodh d'oibrí iarchúraim dó tar éis toradh a mheasúnaithe aoise tosaigh.

Ár ngníomhú

Scríobh an OCO chuig Tusla ag fiafraí cén uair a d'fhéadfadh Zac a bheith ag súil le freagra ar a ghearán.

Toradh

Chuir Tusla in iúl dúinn gur fhreagair siad gearán Zac ó shin agus go raibh oibrí Iarchúraim leithdháilte air anois a phléigh a ghearán leis. Dúirt Tusla go raibh Zac i dteideal Iarchúraim iomlán anois, agus gur ghlac Tusla agus an Oifig um Chosaint Idirnáisiúnta (IPO) leis an Dáta Breithe a sholáthair sé. D'fhanfadh Zac i socrúchán Tusla go dtí an samhradh dár gcionn freisin. Phléigh an OCO an freagairt le Zac agus bhí Zac sásta an gearán a dhúnadh.

2. Scéim Iompair Scoile

Gearán

Ní bhfuair Noah áit ag an dá mheánscoil is gaire dá theach mar bhí siad lán agus bhí air áit a ghlacadh ar scoil níos faide uaidh. Mar thoradh air sin, dúradh le Noah nach raibh sé incháilithe don Scéim Iompair Scoile.

Ár ngníomhú

Scríobhamar chuig an mBord Achomhairc um Iompar Scoile thar ceann Noah agus d'eisíomar litir fiosraithe. Rinne siad athbhreithniú ar chás Noah.

Toradh

Dheimhnigh Bus Éireann ó shin gurb í scoil Noah an tríú scoil is gaire dá bhaile ach go raibh an seoladh mícheart á úsáid acu don cheathrú scoil chun an fad a ríomh. Toisc go raibh ró-shuibscríobh ar na scoileanna eile is gaire dá bhaile, bhí Noah incháilithe don Deontas Ceantar Iargúlta agus tugadh Deontas do Cheantar Iargúlta dó chun dul ar scoil.

3. Socruithe Réasúnta ag Scrúduithe Teastais (RACE)

Gearán

Bhí Pairilis Cheirbreach ar Ella agus ní fhéadfadh sí ach a lámh chlé a úsáid. Rinne sí iarratas ar ghléas guth go téacs a úsáid don Ardteistiméireacht ach diúltaíodh sin di. Rinne a tuismitheoirí achomharc agus scríobh siad chuig Coimisiún na Scrúduithe Stáit (CSS) ach ní bhfuair siad freagra.

Ár ngníomhú

Rinneamar teagmháil le CSS agus d'iarramar orthu míniú a thabhairt do theaghlach Ella.

Toradh
Chuir Tusla in iúl dúinn gur fhreagair siad gearán Zac ó shin agus go raibh oibrí Iarchúraim leithdháilte air anois a phléigh a ghearán leis. Dúirt Tusla go raibh Zac i dteideal Iarchúraim iomlán anois, agus gur ghlac Tusla agus an Oifig um Chosaint Idirnáisiúnta (IPO) leis an Dáta Breithe a sholáthair sé. D'fhanfadh Zac i socrúchán Tusla go dtí an samhradh dár gcionn freisin. Phléigh an OCO an freagairt le Zac agus bhí Zac sásta an gearán a dhúnadh.

3 Saincheisteanna a nDírítear Aird Orthu

Cosantóirí ar leanaí iad ag fáil tacaíochta i gCeartas Óige

Fáiltímid ó chroí roimh thabhairt isteach tionlacan cúirte nua do chosantóirí leanaí, atá á rolladh amach ar fud na 100+ tionscadal atreoraithe óige ar fud na tíre le linn 2025. Tá brú déanta ag an OCO ar chóras ceartais a bheadh níos cairdiúla do leanaí chun cur i bhfeidhm éifeachtach chearta leanaí ag an leibhéal is airde is féidir a chinntiú. Tá sé seo riachtanach chun seasamh le prionsabail na tuisceana agus na rannpháirtíochta eolacha agus chun an ceart chun trialach córa a chinntiú.

Ciallóidh an t-athrú go dtabharfar rochtain ar an tacaíocht seo do gach duine óg atá os comhair na gcúirteanna (Cúirt Dúiche/ Cuarda/ Leanaí). Beidh láithreacht aici sa Chúirt Choiriúil freisin agus tá sé san áireamh sa phrótacal nua chun dlús a chur le cásanna éignithe agus dúnmharaithe a bhaineann le híospartaigh agus cosantóirí faoi 18 mbliana d'aois.

Trínár gcuid oibre for-rochtana, ba léir dúinn nár thuig roinnt leanaí, a líomhnaíodh go ndearna siad coir, i gcónaí cad a bhí á iarraidh orthu, nó a dúirt mar gheall orthu, sa chúirt. Roinn abhcóidí a bhí ag obair le leanaí imní den chineál céanna linn agus thug siad rabhadh dúinn go bhféadfadh rátaí méadaithe athchiontaithe a bheith mar thoradh ar an easpa tuisceana seo.

Cinntíonn córais ceartais a thacaíonn le leanaí imeachtaí cúirte a thacaíonn le leanaí, nuair a thugann imeachtaí aird ar aois, riachtanais speisialta, leibhéal tuisceana an linbh agus aon deacrachtaí cumarsáide a d'fhéadfadh a bheith aige. Cinntíonn siad freisin go ndéanann luas agus struchtúr na seisiún cúirte cumas cognaíocha an linbh a mheas. Fáiltíonn an OCO roimh an bhfreagra dearfach agus leanbhlárnach ón Roinn Dlí agus Cirt agus sinn i dteagmháil leo.

Ionaid Éigeandála nach bhfuil faoi réir Iniúchtaí HIQA

Chuir an OCO ár n-imní in iúl go leor amanna faoi leanaí atá ag lorg cosaint idirnáisiúnta atá ina gcónaí i suíomhanna neamhshlána agus neamhrialaithe. Tá an OCO an-mhíshásta leis an staid reatha, rud atá guaiseach i gcónaí agus atá ag cur leanaí i mbaol.

In 2021 rinneamar imscrúdú ar chóras soláthair dhírigh na hÉireann agus chinneamar nach raibh sé chun leas na leanaí. I litir chuig an Taoiseach in 2023, d'ardaíomar ábhair imní thromchúiseacha faoi shocrúchán leanaí atá ag lorg cosaint idirnáisiúnta i gcóiríocht éigeandála neamhleor; eisiamh na cóiríochta éigeandála ón sainchúram a shanntar do HIQA; agus na moilleanna maidir le measúnuithe leochaileachta a chur chun feidhme i gcomhréir le dlí an Aontais do gach leanbh a bhfuil cónaí orthu i gcóiríocht cosanta idirnáisiúnta.

Ina dhiaidh sin leagamar *Tuarascáil Speisialta an OCO maidir le Sábháilteacht agus Leas Leanaí i Soláthar Díreach* os comhair an Oireachtais in 2023, an chéad cheann riamh i stair na hoifige, mar gheall ar theipeanna leanúnacha maidir le haghaidh a thabhairt ar phríomh-mholtaí ón imscrúdú sin a raibh drochthionchar acu ar leanaí.

I mí Feabhra 2024 scríobhamar chuig an Aire Leanaí agus thugamar chun suntais go gcuireann gach lá a chaitheann leanaí i ndálaí maireachtála mí-oiriúnacha a gcearta agus a bhfolláine i mbaol, agus iarramar go ndéanfaí plean nua ar bhonn práinneach.

In 2024, thug an OCO faoi shé chlinic for-rochtana gearán laistigh de shuíomhanna cóiríochta tráchtála/éigeandála IPAS. I ngearáin aonair a glacadh ag na clinicí sin agus ceisteanna sistéamacha a tugadh faoi deara thar go leor áiteanna cóiríochta, sainaithníodh ábhar imní suntasach do na leanaí agus na teaghlaigh atá ina gcónaí ansin maidir le sláinte agus forbairt, cóiríocht agus sábháilteacht leanaí.

Sláinte agus Forbairt Leanaí

Bhí fáil ar bhia oiriúnach do leanaí ina cheist shistéamach ar fud na seirbhísí. Thuairiscigh teaghlaigh nach raibh an bia cothaitheach ná sláintiúil, agus go raibh bianna próiseáilte agus friochta á riar arís agus arís eile. Ní dhearnadh idirdhealú idir bia a cuireadh ar fáil do dhaoine fásta agus bia a cuireadh ar fáil do leanaí, agus níor cuireadh bia ar bith ar fáil a bhí aois-oiriúnach do lapadáin agus do naíonáin atá á mbaint den chíoch. Mar thoradh air sin ní raibh na leanaí ábalta an bia a ithe, bhí meáchan á chailleadh acu agus diagnóisíodh go raibh easnaimh chothaithe orthu.

In áit amháin seachadadh an lón agus an dinnéar ó sheirbhís sheachtrach ag 1pm. Dúirt teaghlaigh linn go raibh nimhiú bia ar a gcuid leanaí mar gheall ar ath-théamh an bhia uaireanta i ndiaidh a sheachadta. Bhreathnaigh dochtúir linbh go raibh cuma mhíchothaithe ar an leanbh a bhí ag streachailt leis an mbia a cuireadh ar fáil sa tseirbhís sin, agus bhí sé sa pheircintíl mheáchain is ísle dá aois.

Tuairiscíodh go raibh easpa áiseanna sna clinicí do mháithreacha atá ag tabhairt cíche dá naíonáin. In aon áit amháin, iarradh ar mháthair an cuisneoir a cheannaigh sí dá seomra chun a bainne cíche a stóráil a bhaint agus ina ionad sin é a stóráil i gcuisneoir comhchoiteann na cóiríochta, ag tabhairt neamhaird ar imní maidir le sláinteachas, rochtain agus dínit.

Sonraíodh freisin go raibh rochtain ar áiseanna do leanaí a bheathaítear le bainne foirmle ina fhadhb agus líon teoranta micreathonnán ag formhór na n-áiteanna le haghaidh úsáid cónaitheoirí. I gcóiríocht amháin bhí ar chónaitheoirí a raibh gá acu bainne a théamh san oíche dá naíonáin, an foirgneamh a fhágáil ar an bpríomhshráid chun rochtain a fháil ar an micreathonn uatha in íoslach an fhoirgnimh. Sa chás sin, bheadh ar thuismitheoirí aonair a gcuid leanaí a thabhairt leo i rith na hoíche.

Cáilíocht na Cóiríochta

Tuairiscíodh go raibh tionchar ag caighdeáin chóiríochta, go háirithe múnla a bheith ar fud go leor de na seirbhísí, ar shláinte leanaí. Thuairiscigh go leor de na teaghlaigh go raibh galair riospráide ar a gcuid leanaí arís agus arís eile mar gheall ar an múnla ina seomraí. Bhí an múnla le feiceáil ag foireann OCO le linn cuairteanna. I gceann de na hionaid, bhí teaghlaigh ina gcónaí i seomraí gan fuinneoga ná solas nádúrtha. Ábhar imní a tháinig chun cinn arís is arís eile ar fud na seirbhísí ba ea easpa spás coiteann do na leanaí chun súgradh, sóisialú agus obair bhaile a dhéanamh ann. Dúirt teaghlaigh go raibh imní orthu faoina gcuid leanaí maidir le garspriocanna forbartha a bhaint amach amhail bheith ag lámhacán agus ag siúl, toisc gur chaith siad an chuid is mó dá gcuid ama i seomra amháin, gan ach spás teoranta agus go leor baill teaghlaigh ann.

Sábháilteacht agus Leas

Ábhar mór imní ar fud suíomhanna ba ea sábháilteacht leanaí a bhí ina gcónaí i seomraí plódaithe lena dteaghlaigh. Bhí sábháilteacht codlata ina ábhar imní suntasach, i gcásanna nár cuireadh cliabháin ar fáil do linbh agus do naíonáin agus ina ionad sin go raibh siad

ina gcodladh lena dtuismitheoirí i leapacha roinnte/leapacha bunc. Tá treoirlínte soiléire ag FSS maidir le sábháilteacht codlata agus codladh le chéile chun an baol go dtarlódh Siondróm Bás Tobann Naíonán a laghdú. Thuairiscigh teaghlaigh freisin go raibh ar leanaí seomraí folctha a roinnt le daoine fásta agus le teaghlaigh eile, lena n-áirítear leithris agus cithfholcadáin roinnte. Sonraíodh go raibh rochtain ar shaoráidí chun éadaí a ní, go háirithe do naíonáin óga agus do naíonáin a bhfuil tinneas orthu ina hábhar mór imní. I gcóiríocht amháin ní raibh ach meaisín níocháin amháin idir 48 cónaitheoir.

Bainistíocht Gearán

Luaigh teaghlaigh ar fud na seirbhísí easpa córais éifeachtacha bainistíochta gearán. I go leor cásanna níor tugadh freagra tráthúil ar ghearáin a rinneadh le bainistíocht an ionaid (míonna), níor freagraíodh i scríbhinn iad nó tugadh neamhaird iomlán orthu. Dúirt go leor teaghlach linn go raibh faitíos orthu go mbainfeadh lucht bainistíochta an ionaid díoltas amach dá gcuirfidís gearáin isteach chuig an IPAS mar nach raibh aon léiriú ar mhaoirseacht ná ar chuntasacht as gníomhartha/neamhghníomhartha a rinne an lucht bainistíochta, agus nach raibh aon ghníomhaireacht neamhspleách ann chun é sin a chur in iúl.

Ina stádas mar chóiríocht éigeandála neamhbhuan, tuigimid nach raibh aon cheann de na suíomhanna ar thugamar cuairt orthu faoi réir sásra nó cigireacht gearán neamhspleách. Creidimid go bhfágann sé sin go mbaineann leochaileacht ar leith leis na leanaí sin atá ina gcónaí sna suíomhanna sin agus go bhfuil tionchar diúltach aige ar a gceart chun sláinte, forbartha agus sábháilteachta.

Ár ngníomhú

Chuireamar na hábhair imní a d’ardaigh na gearánaigh do IPAS go díreach. Rinneamar idirchaidreamh le IPAS go dtí go raibh bearta curtha i bhfeidhm chun na ceisteanna a d’ardaigh na gearánaigh a réiteach. Tá gearáin a fháil fós ag an OCO thar ceann leanaí atá ina gcónaí in ionaid éigeandála agus leanfaimid leis na gearáin sin a chuir chuig IPAS agus DCEDIY. Tá imní fós ar an OCO, in ainneoin moltaí atá ann le fada an lá, nach bhfuil ar HIQA cigireacht a dhéanamh fós ar ionaid chóiríochta éigeandála.

4 Oideachas

Ceardlanna Scoile OCO

Tá ár gceardlanna ar Chearta Oideachais agus ár gclár for-rochtana ina mbealach tábhachtach dúinn chun teagmháil dhíreach a dhéanamh le leanaí gach bliain. In 2024, bhíomar rannpháirteach le beagnach 2,500 leanbh ar an mbealach sin. Gach seachtain sa téarma acadúil, tugann leanaí ó bhunscoileanna agus ó mheánscoileanna ar fud na hÉireann cuairt ar oifig an OCO le haghaidh ceardlanna um oideachas cearta a sholáthraíonn ár bhfoireann Oideachais Rannpháirtíochta agus Cearta. Tugann ár gceardlanna deis do leanaí foghlaim faoina gcuid ceart ar bhealach idirghníomhach aoisoiriúnach. Inár nOifig, chuireamar ceardlanna ar fáil do 86 scoil in 2024 agus, ina theannta sin, thug ár bhfoireann 22 cuairt ar scoileanna ar fud na tíre. Ba scoileanna DEIS iad 63% de na scoileanna ar fad ar phléamar leo, méadú 14% ar 2023, agus tháinig beagnach dhá thrian de na scoileanna a thaistil chuig Oifig an OCO ó lasmuigh de Bhaile Átha Cliath. In 2024, chuireamar ceardlanna ar fáil go díreach trí mheán na Gaeilge do thrí ghaelscoil.

Ceardlanna do ghrúpaí agus cur i láthair ar chearta leanaí

Bealach dearfach is ea ár gceardlanna le grúpaí óige chun bheith rannpháirteach le leanaí níos leochailí agus feasacht ar a gcearta a mhúscailt, agus thug grúpaí óige 11 chuairt ar an OCO in 2024. Chuir an fhoireann Oideachais Rannpháirtíochta agus Cearta i láthair freisin d'Eagraíochtaí Neamhrialtasacha agus do chomhlachtaí gairmiúla ar spéis leo struchtúir rannpháirtíochta leanaí agus óige a fhorbairt. In 2024 bhí áthas ar an bhfoireann freisin cur i láthair a dhéanamh ag seimineáir 3ú leibhéal do mhic léinn a bheidh ag obair le leanaí amach anseo, lena n-áirítear go tipiciúil mic léinn Altranais, Oideachas Luath-Óige agus Obair Shóisialta.

Taithí Oibre na hIdirbhliana

In 2024 chuireamar fáilte roimh 12 dalta Idirbhliana chuig an oifig ar Thaithí Oibre i mí Feabhra, mí an Mhárta agus mí na Samhna. Thar thréimhse seachtaine, bhuail na mic léinn le Niall agus baill de gach aonad chun eolas a fháil ar éagsúlacht na hoibre a dhéantar san OCO. Rinne siad tascanna éagsúla a bhain le hobair gach aonaid lena n-áirítear:

- cuidiú a thabhairt sa chúlra ag Cainteanna Leanaí agus póstaer a dhearadh
- a bpostálacha blag féin ar cheist ceart dá rogha féin
- taighde a dhéanamh ar thacaíochtaí an Rialtais do dhídeanaithe ón Úcráin agus ar thionchar na heaspa dídine leanaí agus teaghlach
- cur i láthair a thabhairt maidir le ceisteanna um chearta leanaí in Éirinn

- script a scríobh dá spól meán sóisialta féin agus é a scannánú
- measúnú a dhéanamh ar incháilitheacht gearán bréige le cuidiú ónár bhfoireann Gearán agus Imscrúduithe

Seo cuid den aiseolas a fuaireamar ónár scoláirí san Idirbhliain in 2024.

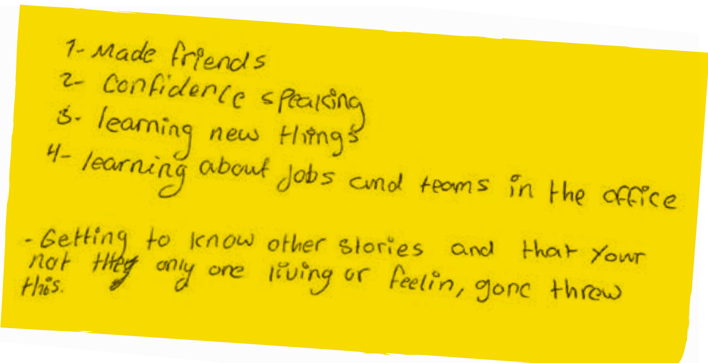

For-rochtain spriocdhírithe - Lár Chathair Bhaile Átha Cliath Thoir Thuaidh

I rith 2024, chuimsigh ár bhfor-rochtain fócas ar Oirthuaisceart Lár na Cathrach Bhaile Átha Cliath agus chuimsigh sé:

- Niall ag obair le heagraíochtaí neamhrialtasacha éagsúla agus le Grúpaí Óige a oibríonn le leanaí agus daoine óga sa cheantar
- Trí cheardlann ar chearta do leanaí de gach aois a raibh cónaí orthu san cheantar nó a d'fhreastail ar sheirbhísí sa cheantar
- Trí chlinic gearán sa phobal
- Cruinnithe foirne OCO le príomhghrúpaí a oibríonn le leanaí agus le teaghlaigh mar ionaid phobail, grúpaí óige agus ionaid acmhainní teaghlaigh
- Oibriú leis na comhlachtaí poiblí ábhartha ar na ceisteanna a ardaíodh
- Soláthraíodh faisnéis do ghairmithe agus d'eagraíochtaí atá ag obair sa cheantar maidir le conas tacú le leanaí, daoine óga agus a dteaghlaigh chun rochtain a fháil ar nósanna imeachta áitiúla gearán

Plean don Tuarascáil Nuashonraithe le haghaidh Áiteanna

I mí Mheán Fómhair 2024, d'fhoilsigh an OCO *Plean le haghaidh Áiteanna, Dhá Bhliain ar Aghaidh* ina scrúdaítear an ndearnadh dul chun cinn ar mholtaí a rinneadh inár dtuarascáil *2022 Plean le haghaidh Áiteanna: Réamhphleanáil maidir le hÁiteanna Scoile a Sholáthar do Leanaí a bhfuil Riachtanais Speisialta Oideachais acu (RSO)*. Seoladh ár dtuarascáil ag Bunscoil Bhaile an Phaoraigh Ag Foghlaim le Chéile i mBaile Átha Cliath 15, ceantar ina bhfuil ganntanas suntasach áiteanna scoile do leanaí a bhfuil RSO acu. Cuireadh fáilte sa tuarascáil roimh roinnt feabhsuithe suntasacha in 2022, lena n-áirítear achtú an Achta Oideachais (Foráil maidir le Leanaí a bhfuil Riachtanais Speisialta Oideachais acu) 2022, foilsiú Chomhairle Beartais na Comhairle Náisiúnta um Oideachas Speisialta (CNOS) maidir le Scoileanna agus Ranganna Speisialta, chomh maith le bunú an Choiste Chomh-aireachta um Leanaí, Oideachas agus Míchumas le déanaí. Ach níl na cúrsaí do-ghlactha atá roimh leanaí ag a bhfuil RSO agus roimh a dtuismitheoirí maidir le háiteanna scoile oiriúnacha a aimsiú gar dá mbailte, a bhfuil sé de cheart acu sin a dhéanamh, réitithe go fóill. Níl aon phlean cuimsitheach agus comhtháite ann fós chun a chinntiú go soláthraítear áit scoile ina c(h)eantar féin do gach leanbh ag a bhfuil RSO gan mhoill. Tá imní orainn freisin nach bhfuil

dóthain sonraí ann maidir le pleanáil na n-áiteanna scoile sin agus monatóireacht ar a gcáilíocht, chomh maith leis an mbéim atá á cur ar líon na scoileanna agus ranganna speisialta a mhéadú, rud a bhogann Éire níos faide ar shiúl ó chóras cuimsitheach a bhaint amach.

Painéal Comhairleach Óige an OCO (YAP)

Tá an Painéal Comhairleach Óige fós (YAP) ina chuid lárnach den Oifig agus in 2024 bhí 24 duine óg as ar fud na tíre ina mbaill ann. Tá dhá phríomhfheidhm ag YAP: comhairle a thabhairt ar bhonn leanúnach faoi na ceisteanna agus na hábhair imní atá ag teacht chun cinn atá roimh leanaí agus daoine óga; agus a dtuairimí a roinnt ar thopaicí agus ar théamaí atá aitheanta ag an oifig mar chinn tábhachtacha.

In 2024 chuir an YAP le héagsúlacht oibre ar fud na hoifige lena n-áirítear:

- Ag cuidiú lenár suirbhé Tosaíonn an Todhchaí Linne a sheoladh mar chuid dár gcomóradh 20 bliain.
- Eolas a thabhairt d'fhorbairt ár bplean straitéisigh nua.
- Comhairle a thabhairt maidir le nuashonruithe ar ár suíomh gréasáin 'It's Your Right'.
- Forógra don Óige a dhréachtú lena bpríomhéilimh don Rialtas nua a leagan amach.

Táimid an-bhródúil as an méid a rinne ár mbaill uile YAP in 2024:

• **Ailis Malone**	• **Bel Nabulele**
• **Ciaran Smith**	• **Molly Brereton**
• **Karolina Byrne**	• **Killian Byrne**
• **Mia Harding**	• **Sienna Keane**
• **Rachel Fleming**	• **Christopher Garvey**
• **Toby Murphy**	• **Beth Clancy**
• **Alicia Kellett**	• **Princess Ogumefu**
• **Faith Langdon**	• **Esther Tamadoe**
• **Sinead Murray**	• **Eoin Carpenter**
• **Luke Fagan**	• **Hassan Ali**
• **Murphy Alade**	• **Fionn McWeeney**

Seo an méid a dúirt na baill linn faoi na rudaí is mó a thaitin leo faoi bheith ina gcuid de YAP:

"Thug YAP fíorthreo dom maidir le conas ba mhaith liom dul ar aghaidh i mo shaol, níl sárú ar na naisc agus na scileanna atá forbartha agam, mo mhíle buíochas, d'athraigh grúpa mo shaol agus mo dhearcadh ar rudaí go mór. Táim an-sásta a bheith ábalta cur leis."

Sienna

"Ba í an ghníomhaíocht ab fhearr liom bheith ag caint leis na baill eile agus ag réiteach go maith lena chéile, rud a bhí amhlaidh an t-am ar fad a bhí mé ann."

Ciaran

"Bhí sé taitneamhach Mórtas a Cheiliúradh i measc cairde. Bealach eile a bhí ann chun mo ghuth a úsáid chun meas a léiriú ar chearta gach uile dhuine."

Ailis

"Déarfainn gurb é bheith ag labhairt go poiblí an rud is fearr a rinne mé riamh leis an YAP toisc gur chuidigh sé liom rud dúshlánach a dhéanamh a chuirfeadh crua orm de ghnáth."

Karolina

"Is mór an phribhléid é cuireadh a fháil chun foghlaim faoi agus freisin tionchar a bheith aige ar na modhanna trína ndéantar ár gcearta a urramú, a chosaint agus a chomhlíonadh, rud a bhronn an OCO orm."

Rachel

"Sílim gurb é an ghníomhaíocht ab fhearr liom le bliain anuas bheith ag caint agus ag díospóireacht faoi pholaitíocht na hÉireann i mo YAP deireanach."

Beth

Buaicphointí YAP 2024

Feabhra

Seoladh na tuarascála *Pieces of Us – What's Next?*

Le tuarascáil an OCO *Pieces of Us-What's Next*, tugadh le chéile tuairimí na ndaoine óga go léir a bhí bailithe le chéile ag ár n-imeacht arna óstáil ag YAP ag Páirc an Chrócaigh in 2023. Anseo, phléigh daoine óga conas a chreideann siad gur cheart don Rialtas na moltaí a rinneadh i mBreithnithe Deiridh Choiste na Náisiún Aontaithe um Chearta an Linbh a chur san áireamh. Chuidigh YAP linn anailís a dhéanamh ar na tuairimí sin agus an tuarascáil a chur chun cinn ar ár meáin shóisialta.

Márta

Rannpháirtíocht le Rialtas Cathrach Thóiceo

Ghlac YAP páirt i lá malartaithe eolais le toscaireacht daoine óga a raibh ionadaíocht á déanamh acu do Rialtas Cathrach Thóiceo. Roinn an dá ghrúpa léargas ar a gcuid oibre maidir le cearta leanaí a chur chun cinn, go háirithe i ndáil le hoideachas, cúram sláinte agus comhionannas.

Aibreán

YAP ag Coiste Leanaí an Oireachtais

Tugadh cuireadh don YAP chuig Teach Laighean chun an tuarascáil 'Pieces of Us – What's Next?' a chur i láthair an Chomhchoiste Oireachtais um Leanaí, Míchumas, Comhionannas, Lánpháirtíocht agus Óige. Thug siad a dtuairimí ar cheisteanna atá os comhair daoine óga sa lá atá inniu ann, lena n-áirítear ciníochas i scoileanna, athchóiriú ar an gcuraclam RSE, agus úsáid as fóin chliste agus intleacht shaorga.

Meitheamh

YAP agus an OCO ag ceiliúradh cearta leanaí LGBTQI+ ag Mórtas Bhaile Átha Cliath

Ghlac foireann YAP agus OCO páirt i Mórtas Bhaile Átha Cliath arís in 2024 chun cearta leanaí agus daoine óga LGBTQI+ in Éirinn a chur chun cinn. Mar aon le hionadaithe ó eagraíochtaí óige ar fud na tíre, shiúil an grúpa ó Shráid Uí Chonaill go Cearnóg Mhuirfean. Dhear YAP a gcuid plaiceard féin agus bhuail siad leis an iar-Thaoiseach feadh an bhealaigh fiú!

Cuairt YAP agus OCO ar Áras an Uachtaráin

I mí an Mheithimh, tugadh cuireadh do bhaill YAP freastal ar chóisir bhliantúil gairdín an tsamhraidh in Áras an Uachtaráin, arna hóstáil ag an Uachtarán Michael D Higgins. Labhair an tUachtarán faoin tábhacht a bhaineann le gníomhaíocht phobail chun pobail chuimsitheacha a chruthú ar fud na hÉireann.

Lúnasa

Aighneacht um Rochtain ar Cheartas

Thug YAP a gcuid dtuairimí faoi conas is féidir an córas cúirte agus nósanna imeachta gearán in Éirinn a dhéanamh níos oiriúnaí do leanaí. Bhí sé sin faoi choinne aighneacht an OCO chuig an UNCRC maidir le Barúil Ghinearálta Uimh. 27 'Cearta Leanaí ar Rochtain ar Cheartas agus ar Leigheasanna Éifeachtacha'.

Meán Fómhair

YAP ag an Tionól Náisiúnta Óige maidir le Comhionannas Inscne

Bhí duine dár mball YAP ina toscaire ag an Tionól Náisiúnta Óige maidir le Comhionannas Inscne ag Beairic Richmond, áit ar chuir sí tuairimí YAP i láthair maidir le conas comhionannas inscne a bhaint amach in Éirinn inniu.

Samhain

Cumann Síceolaithe Éireann, Comhdháil Bhliantúil

Chuaigh cuid dár mbaill YAP in éineacht le Niall chuig comhdháil Chumann Síceolaíochta Éireann i mBaile Átha Luain. Ghlac siad páirt anseo i seisiún ceisteanna agus freagraí ar cheisteanna a théann i bhfeidhm ar dhaoine óga sa lá atá inniu ann, lena n-áirítear meabhairshláinte agus an ghéarchéim tithíochta.

Nollaig

Féile Chruinne Éiceolaíochta UNESCO

I mí na Nollag, d'fhreastail cuid dár mbaill YAP ar imeacht Fhéile Chruinne Éiceolaíochta UNESCO ag Músaem Nua-Ealaíne na hÉireann (IMMA). Ghlac siad páirt i bplé le lucht déanta beartas agus le daoine óga eile ar fud na hÉireann maidir le ceartas aeráide agus tacaíocht don aeráid, chomh maith le plé painéil ar thacaíocht don óige.

Obair chomhairleach YAP - bhí baint ag baill YAP freisin le

- An Bord Comhairleach d'Ardán Rannpháirtíochta Leanaí an Aontais Eorpaigh
- Ag feidhmiú mar chomhairleoirí óige do thionscadal taighde arna mhaoiniú ag an gComhairle um Thaighde in Éirinn ar idirghabháil leanaí-chuimsitheach arna reáchtáil ag Ollscoil na Gaillimhe
- Comhairle a chur ar Child Rights Connect maidir le leagan a oireann do leanaí de threoir Chomhairle na hEorpa ar rannpháirtíocht leanaí i gcinntí faoina gcúram sláinte a fhorbairt.

Clár Ambasadóirí Scoile OCO

Agus ár gClár Ambasadóirí Scoile ar an bhfód ar feadh dhá bhliain anois, chuamar i gcomhair le grúpaí rang a sé ó dhá bhunscoil a oibríonn linn chun feasacht ar chearta leanaí a mhúscailt. Déantar é sin trí ghníomhaíochtaí spraíúla sa rang, ar scoil agus ar na meáin shóisialta, agus cuimsítear leis cuairteanna ó fhoireann OCO agus Niall i rith na bliana. Cuirimid ceardlann ar Oideachas um Chearta ar fáil freisin dár nAmbasadóirí agus mínímid obair an OCO. Déanann bunscoileanna ar fud na tíre iarratas chun páirt a ghlacadh sa chlár agus tá an-áthas orainn a bheith ag obair lenár nAmbasadóirí Scoile 2024/2025, Scoil Náisiúnta Chill Bhríde sa Mhí agus Scoil San Phroinsias i nGaillimh.

Child Talks 2024

Tá ár seachtú n-imeacht bliantúil de Chainteanna Leanaí lena gceiliúrtar Lá Domhanda na Leanaí ina mhórimeacht anois ar fhéilire an OCO agus bíonn sé ar siúl os comhair lucht féachana/éisteacha beo de 1,000 leanbh scoile ag an Helix i mBaile Átha Cliath. Ar an 20 Samhain 2024, chuaigh cúigear daoine óga ar an stáitse lena scéalta pearsanta agus spreagúla a insint ar ábhair amhail teaghlaigh aontuismitheora, cúramóirí óga, ag fás aníos mar leanbh néara-éagsúil faoin tuath in Éirinn, cailíní sa spórt, agus uaigneas. Arna óstáil ag Mark Langtry ‘the Science Guy’ de chuid RTÉ agus ár n-iar-chainteoir Eoin Murphy, bhí léiriú speisialta ar Child Talks 2024 de bhua víreasach an tsamhraidh ‘The Spark’ ó Chriú Lios Dúin Bhearna, agus siamsaíocht leis an sár-réaltóir Éireannach Cillian O’Connor, draoi ó Britain’s Got Talent. Le Cainteanna Leanaí, múscláítear feasacht ar chearta leanaí agus cuireann sé obair an OCO chun cinn i measc spriocphobal nua agus forleathan de dhaoine óga gach bliain. Ainmníodh Cainteanna Leanaí mar an tImeacht Caidrimh Phoiblí is Fearr ag Gradaim PRCA 2024 le haghaidh Sármhaitheasa i gCaidreamh Poiblí.

Cóisirí Comóradh 20 bliain Leanaí

Chun ár gComóradh 20 Bliain a cheiliúradh in 2024, d’óstálamar dhá chóisir leanaí i Lár Chathair Bhaile Átha Cliath agus i mBaile na mBocht i gCorcaigh. Bhí cóisir ag Ionad Óige Réigiúnach Swan i mBaile Átha Cliath 1 ar dtús, mar a chuireamar fáilte roimh os cionn 100 leanbh ó bhunscoileanna áitiúla le haghaidh tráthnóna ina ndearnadh péinteáil aghaidheanna, damhsa, déanamh balún, draíocht agus go leor eile. Níos déanaí sa bhliain chuamar go dtí Ionad Spóirt Bhaile na mBocht i gCathair Chorcaí áit a raibh daltaí sa chéad rang ó scoileanna áitiúla linn le haghaidh cóisir iontach eile. Bhuail foireann OCO leis na haoi-scoileanna ar fad roimh an gcóisir do cheardlann um chearta speisialta agus chun eolas faoi obair an OCO a chur ar fáil do na leanaí. Deis a bhí inár gcóisir leanaí do pháistí spraoi a bheith acu, agus dúinn ár bhfócas a athbhéim, atá i gcónaí ar cé dó a bhfuil an OCO ag obair; leanaí iad féin.

OCO ag Taispeántas Eolaí Óg BT

D'óstáil an OCO ár gcéad seastán ag Taispeántas Eolaí Óg BT (BTYSE) in 2024 agus bhí ríméad orainn dul i gcomhpháirtíocht le BT chun gradam speisialta um Chearta Leanaí a chruthú i gcomhair tionscadal lena dtugtar cearta leanaí chun suntais agus ina gcuirtear cearta leanaí chun cinn. Agus breis agus 2,000 dalta ag glacadh páirte sa BTYSE agus na mílte eile ag freastal air, ba sheans iontach é seo dúinn oideachas a chur ar leanaí scoile ar fud na hÉireann, agus feasacht ar obair ár nOifige a chur chun cinn. Bronnadh ár gcéad gradam Cearta Leanaí riamh ag an BTYSE ar Kayleigh McNamara ó Choláiste Pobail Bhaile Átha Luain as a tionscadal *Giving Girls a Voice: How Successful is the HSE at treating girls with endometriosis*. Chuir an OCO fáilte freisin roimh Kayleigh chuig ár nOifig ar Shráid na Trá Mhór níos déanaí sa bhliain lena tionscadal a chur i láthair na foirne.

Tosaíonn an Todhchaí Linne- suirbhé ar pháistí meánscoile ar an 'Éire' ba mhaith leo a fheiceáil

Mar chuid dár ngníomhaíochtaí chun comóradh 20 bliain an OCO a cheiliúradh, rinneamar suirbhé ar os cionn 1,000 leanbh meánscoile ar fud na hÉireann maidir lena dtuairimí agus a ndóchas do thodhchaí na hÉireann. Ghlac 1,036 leanbh san iomlán ó 23 scoil, bunaithe ar leathadh réigiúnach, DEIS agus neamh-DEIS, gaelscoileanna, scoileanna príobháideacha agus scoileanna a ghlac páirt i gceardlanna Feasachta Cearta Oideachais, páirt inár suirbhé. Ba iad an costas maireachtála, seirbhísí meabhairshláinte agus riachtanais tithíochta amach anseo na trí phríomhábhar imní do scoláirí ar labhraíomar leo. Díríodh an suirbhé ar eispéiris leanaí ar réimse leathan topaicí lena n-áirítear oideachas, bulaíocht, ciníochas agus idirdhealú, meabhairshláinte i scoileanna, sábháilteacht ar líne, inrochtaineacht, iompar poiblí, guth na scoláirí agus conas a rátáiltear Éire mar thír do dhaoine óga. Iarramar ar leanaí freisin a dtuairim a thabhairt faoi réitigh agus athruithe ba mhaith leo a fheiceáil.

Scoil Samhraidh Choláiste Mhuire gan Smál - ag ceiliúradh chomóradh 20 bliain an OCO

Chuamar i gcomhpháirtíocht le Scoil Samhraidh Dhurlais i gColáiste Mhuire gan Smál (MIC) i mí an Mheithimh chun Comóradh 20 Bliain an OCO a cheiliúradh. Le fócas oideachais, bhain an téama do 2024 leis an dóigh ar athraigh tuairimí leanaí tírdhreach an oideachais agus na rannpháirtíochta le fiche bliain anuas. Thar an imeacht trí lá i nDurlas, chualamar ó réimse leathan cainteoirí lena n-áirítear an tOllamh Laura Lundy, an tOllamh Philip Jaffé ó Choiste NA um Chearta an Linbh, Bernie McNally, Ard-Rúnaí na Roinne Oideachais, Adam Harris, POF AsIAm, Fiacre Ryan, scríbhneoir agus file agus Suzanne Garcia Imbernon ó Líonra Eorpach Ombudsman do Leanaí. Bhí díospóireachtaí painéil ar siúl freisin ina raibh ionadaithe ó ghrúpaí amhail Traveller Voice, an CLG, Doras, Baile an Oibricigh, Comhairle Náisiúnta na dTuismitheoirí agus VEID Éireann.

Ag Tacú le Cearta Leanaí i mBeartais agus i nDlíthe Náisiúnta

Príomhiarratais do Chlár nua an Rialtais

Príomhchuspóir don OCO in 2024 ba ea a chinntiú go raibh tús áite ag cearta leanaí i gClár nua an Rialtais. Cuireadh tús leis an obair sin le hathbhreithniú ar ár moltaí le dhá bhliain anuas agus le tús áite a thabhairt dár bpríomhiarratais don chéad Rialtas eile. I rith an tsamhraidh agus ag tús an fhómhair in 2024, bhuaileamar le páirtithe polaitíochta lena iarraidh orthu fócas soiléir a chur ar leanaí agus ar a gcearta ina bhforógraí. Bhí sé go hiontach go leor dár moltaí a fheiceáil léirithe ar bhealaí éagsúla sna forógraí sin go léir.

Ba é ár bpríomhiarratas go ndéanfaí Coinbhinsiún na Náisiún Aontaithe um Chearta an Linbh (UNCRC) a chuimsiú go hiomlán agus go díreach sa dlí baile anseo in Éirinn. Leanann sé sin sampla na hAlban a d'achtaigh Gníomh suntasach UNCRC i mí Iúil 2024. I mí Mheán Fómhair, thionólamar cruinniú faisnéise i dTeach Laighean le polaiteoirí agus thugamar cuireadh do Bruce Adamson, iar-Choimisinéir Leanaí agus Daoine Óga na hAlban, chun labhairt faoin eispéireas in Albain, faoin tionchar dearfach a bhain le cuimsiú UNCRC agus an ról atá ag reachtóirí sa phróiseas.

I ndiaidh an Olltoghcháin i mí na Samhna 2024, rinneamar teagmháil le páirtithe polaitíochta agus ceannairí páirtithe arís agus dhíríomar arís ar ár bpríomhiarratas.

Bhí áthas orainn a fheiceáil go bhfuil go leor dár moltaí á gcur isteach i gClár an Rialtais go háirithe i ndáil leis an ngá atá le sásra reachtúil um Athbhreithniú ar Bhás Leanaí, seirbhísí meabhairshláinte, tacaíochtaí do leanaí faoi mhíchumas agus cúramóirí gaoil. Ar an drochuair, fágadh glaonna ón OCO chun cuimsiú UNCRC a chur san áireamh amuigh as Clár an Rialtais, ar deis chaillte é sin chun an creat dlíthiúil do leanaí a neartú. Leanfaidh an OCO ag lorg go ndéanfar UNCRC a chuimsiú go hiomlán agus go díreach i ndlí na hÉireann faoinár bplean straitéiseach nua.

Buiséad 2025

Sa tréimhse roimh Bhuiséad 2025, scríobh an tOmbudsman do Leanaí chuig an Aire Airgeadais agus chuig an Aire Caiteachais Phoiblí, Seachadta PFN agus Athchóirithe le fócas ar chearta leanaí sa bhuiséad a lorg. Leagadh béim sna litreacha ar phríomhathruithe buiséadacha lena ndéanfadh athrú ó bhonn ar sheirbhísí agus ar thacaíochtaí leanaí in Éirinn chomh maith leis an ngá le Measúnachtaí Tionchair ar Chearta an Linbh a leathadh amach lena chinntiú go gcloíonn cinntí fioscacha agus buiséadacha le hoibleagáidí faoin UNCRC.

D'iarr an OCO buiséid ilbhliantúla agus imfhálaithe i gcomhair seirbhísí leanaí, cur chuige bunaithe ar fhianaise chun torthaí a fheabhsú do na leanaí is imeallaithe agus acmhainní éifeachtacha a chur ar fáil don aonad Bochtaineachta agus Leasa Leanaí chun cur chuige comhcheangailte i leith chinnteoireacht an Rialtais a chinntiú. Tugann an OCO tús áite fós do bhuiséadú a chomhlíonann cearta leanaí.

Treoirlínte maidir le hIompar lena mbaineann Imní

In 2024, d'oibríomar leis an Roinn Oideachais maidir lena dTreoirlínte nua maidir le hIompar lena mbaineann Imní a Thuiscint agus Freagairt do Chásanna Géarchéime. Déileálaimid gach bliain le gearáin ó thuismitheoirí atá an-mhíshásta le húsáid an chleachtais leithlisithe agus an chleachtais shriantaigh lena leanaí, agus cloisimid freisin ó scoileanna nach bhfuil a fhios acu cén dóigh is fearr le gach uile dhuine a choinneáil sábháilte. Chuireamar fáilte roimh an bhéim ar chosc agus ar dhí-mhéadú sna treoirlínte chun an gá atá le srian a chur ar leanbh a íoslaghdú agus leis an gcosc sainráite ar úsáid leithlisiú ar leanaí in imthosca ar bith. Sainaithníodh roinnt réimsí a raibh gá lena neartú, áfach, lena n-áirítear easpa sásra leordhóthanach maoirseachta, soiléireacht maidir le bearta cosanta leanaí, nósanna imeachta gearán neamhleor agus easpa achomhairc neamhspleácha. Leanfaimid ag obair leis an Roinn mar chuid den mhonatóireacht agus den athbhreithniú leanúnach ar na treoirlínte de réir mar a úsáidfidh scoileanna iad.

Cód Sábháilteachta ar Líne

Tá cearta leanaí sa timpeallacht dhigiteach ina réimse fócais fós dár n-oifig agus in 2024 rinneamar aighneacht chuig Coimisiún na Meán (an Coimisiún) maidir lena ndréacht den chód agus den treoir nua um shábháilteacht ar líne. Mholamar go gcuimseodh an Coimisiún tagairt shainráite do na cearta agus na prionsabail atá in UNCRC agus tagairt á déanamh aige do chearta leanaí a bhaineann leis an gCoimisiún agus le Seirbhísí Ardáin Comhroinnte Físeán (VSPS) agus an cód agus an treoir á gcur chun feidhme aige. Cuimsítear inár n-aighneacht freisin moltaí maidir le sábháilteacht trí dhearadh, rialuithe tuismitheoirí, gearáin, litearthacht agus fíorú aoise. Foilsíodh an Cód i mí Dheireadh Fómhair 2024 Creidimid go bhfuil easpa creat mionsonraithe ann lena bpléitear cearta agus leas leanaí agus nach léirítear ann go beacht conas is féidir le soláthraithe VSPS an dea-chleachtas a léiriú a mhéid a bhaineann le caighdeáin agus treoir maidir le cearta leanaí. Leanfaidh an OCO le glacadh rialacháin agus treorach atá bunaithe ar chearta a chur chun cinn do sholáthraithe seirbhísí ar líne lena chinntiú go mbeidh sé ar a gcumas cearta leanaí a urramú go hiomlán, agus béim ar leith ar leanaí sna cóid agus sa treoir arna soláthar ag an gCoimisiún.

Plean um Ghníomhú ar son na hAeráide

Tá an Plean um Ghníomhú ar son na hAeráide 2024 ina chuid ríthábhachtach de dhul i ngleic leis an athrú aeráide, a bhfuil tionchar aige ar na glúnta seo agus a mbeidh tionchar aige ar na glúnta atá le teacht, go háirithe leanaí. Cé go léirítear tiomantas leis an bplean d'aghaidh a thabhairt ar shaincheisteanna aeráide, áfach, creidimid nach mór cearta leanaí a chomhtháthú ann ar bhealach níos fearr i ngach gné de bheartas agus de ghníomhaíocht sa réimse seo. Tá gá le béim ar bhearta réamhghníomhacha chun leanaí a chosaint ar dhochar comhshaoil agus páirt

a thabhairt dóibh i gcinnteoireacht lena bhfolláine a chinntiú, seasamh lena gcearta agus iad a chumhachtú mar rannpháirtithe gníomhacha maidir le haghaidh a thabhairt ar an athrú aeráide.

Straitéis um Chuimsiú LGBTQI+

Ag tógáil ar dhul chun cinn na Straitéise Náisiúnta um Chuimsiú LGBTI+ 2019-2021 agus na Straitéise Náisiúnta Óige LGBTI+ 2018-2020 roimhe seo, d'aithníomar an gá le cur chuige athnuaite agus níos uaillmhianaí fós de réir mar a d'fhorbair an Roinn Leanaí, Comhionannais, Míchumais, Lánpháirtíochta agus Óige (DCEDIY) Straitéis nua um Chuimsiú LGBTI+. Cé gur leagadh bonn láidir síos sa Straitéis Náisiúnta um Chuimsiú LGBTI+ roimhe seo, leagtar amach inár n-aighneacht conas is féidir le hÉirinn a dícheall a dhéanamh do thodhchaí ina ndéanfar leanaí LGBTI+ a chuimsiú go hiomlán, ina mbeidh comhionannas, sláinte agus sábháilteacht acu i ngach gné de shochaí na hÉireann agus inar féidir leo lántairbhe a bhaint as a gcearta.

Straitéis Náisiúnta do Mhná agus do Chailíní

D'fháiltigh an OCO roimh fhorbairt Straitéise Náisiúnta nua do Mhná agus do Chailíní mar aon leis an rún sonraithe go leathnóidh sé ar an dul chun cinn a rinneadh sa Straitéis roimhe seo agus chun cabhrú le cearta ban agus cailíní a chur chun cinn. Ba é an cuspóir lenár n-aighneacht aird a tharraingt ar chuid de na saincheisteanna a chreideamar gur cheart iad a chur san áireamh agus an Straitéis nua á forbairt lena chinntiú go ndéanfar cearta na gcailíní sa réimse sin a chosaint go hiomlán. I measc ár bpríomhiarratas don straitéis nua tá:

- Feabhas a chur ar an rochtain do chailíní ar ábhair ETIM ar scoil agus níos mó ábhair ETIM a chur ar fáil i scoileanna cailíní;
- Méadú ar dheiseanna ceannaireachta do chailíní
- Frithghiniúint saor in aisce a leathnú do chailíní faoi bhun 17 mbliana d'aois
- Rochtain chomhionann ar chúram sláinte agus meabhairshláinte a chur chun cinn do chailíní agus do bhuachaillí
- Tacú le cailíní sna déaga leanúint ar aghaidh ag imirt spóirt de réir mar a théann siad in aois.

Straitéis Náisiúnta Míchumais

Rinne an OCO aighneacht chuig an Roinn Leanaí, Comhionannais, Míchumais, Lánpháirtíochta agus Óige (DCEDIY) maidir le Straitéis Náisiúnta Míchumais nua chun aird a tharraingt ar na bearta is gá lena chinntiú go bhfeicfear, go gcloisfear agus go n-áireofar leanaí faoi mhíchumas. I measc na mbeart a mholamar bhí:

- Straitéis bunaithe ar chearta, bunaithe ar an CNACL agus ar Choinbhinsiún na NA um Chearta Daoine faoi Mhíchumas;
- Samhail um míchumas atá bunaithe ar chearta an duine sa dlí agus i mbeartais a ghlacadh;
- A chinntiú go mbeidh rochtain ag leanaí faoi mhíchumas ar dheiseanna rannpháirtíochta leanaí i bpróisis chinnteoireachta; agus
- A cheangal go ndéanfaí bailiú sonraí faoi leanaí a dhí-chomhbhailiú de réir míchumais

An Bille Meabhair-Shláinte

In 2024, leanamar lenár gcuid oibre ar an mBille Meabhair-Shláinte lena chinntiú go raibh sé leanbhlárnach agus bunaithe ar chearta. Foilsíodh an Bille i mí Lúnasa 2024 agus scríobhamar chuig an Aire ?? agus chuig Coiste an Oireachtais lenár moltaí chun é a neartú do leanaí. Cé go bhfuil tuilleadh mionleasaithe ag teastáil, is iad seo a leanas na moltaí atá dearfach den chuid is mó: Cuid 4 den Bhille a bheith bainteach go sonrach le leanaí, an Treoirphrionsabal maidir le leas an linbh, na forálacha a rinneadh maidir le leanaí 16 bliana d'aois agus níos sine a bheith ábalta toiliú a thabhairt maidir lena gcóireáil agus foráil chun CAMHS a rialáil. D'fhéachamar leis an mBille a neartú, áfach, ar bhealaí éagsúla do leanaí agus dá gcearta Áiríodh leis seo an gá atá le meas a bheith ar thuairimí leanaí ag gach céim lena n-áirítear ligean isteach, cúram agus cóireáil, toirmeasc sainráite ar iontráil

leanaí i seirbhísí meabhairshláinte d'aosaigh agus an gá atá le ceart gach linbh a aithint le habhcóide neamhspleách. Thit an Bille leis an Rialtas deireanach i ndiaidh dul ar aghaidh go dtí céim 2. Leanaimid go dlúth le próiseas reachtaíochta an Bhille Meabhair-Ghalar san Oireachtas in 2025 agus dírímid ar a chinntiú go n-aithníonn sé, go seasann sé agus go bhfeabhsaítear cearta leanaí faoi bhun 18 mbliana d'aois.

Leanaí a thagann ar an saol trí mháthairionadaíocht

Leanadh lenár gcuid oibre ar mháthairionadaíocht in 2024 trí rannpháirtíocht leis an Aire Sláinte ar an mBille Sláinte (Atáirgeadh Daonna Cuidithe) 2022. I mí na Bealtaine, scríobhamar chuig an Aire agus chuig an gCoiste Oireachtais maidir le Sláinte inar thugamar chun suntais ar na bealaí ina bhféadfaí an Bille a neartú ó thaobh chearta leanaí de. Cé go rabhamar sásta gur ardaíodh cuid de na saincheisteanna ar thugamar aird orthu san Oireachtas leis an Aire, níor cuireadh moltaí an OCO san áireamh san Acht Sláinte (Atáirgeadh Daonna Cuidithe) 2024 a achtaíodh i mí Iúil. I mí Mheán Fómhair, scríobhamar chuig an Aire mar go raibh sé beartaithe ag an Roinn Bille forlíontach a thabhairt isteach ina ndéantar foráil i leith saincheisteanna nach bhfuil cumhdaithe faoi Acht 2024. Chuireamar béim anseo ar ár n-imní nár réitíodh fós maidir leis an gcreat rialála. Baineann siad sin le leas an linbh agus leis an gcreat iarbhreithe, coiriúlú na máthairionadaíochta neamhcheadaithe, rochtain ar fhaisnéis faoi bhunús agus an amlíne chun tosú. I mí na Samhna, bhuaileamar leis an Aire chun ár n-imní a phlé, agus thángamar ar chomhaontú maidir le réimsí den Acht a d'fhéadfaí a neartú. Leanfar leis an rannpháirtíocht sin in 2025, toisc go bhfuil sé ríthábhachtach go mbeidh an creat rialála a chuirfear i bhfeidhm nuair a rithfear an Bille forlíontach leanbhlárnach agus bunaithe go hiomlán ar chearta, agus go gcuirfear san áireamh na ceachtanna atá le foghlaim ó dhlínsí eile.

An Bille um Chúirteanna Teaghlaigh

In 2024, rinneamar aighneacht ar an mBille um Chúirteanna Teaghlaigh 2022. Creideann an OCO go bhfuil sé thar téarma athchóiriú a dhéanamh ar an gcóras ceartais teaghlaigh. Inár n-aighneacht chuig Choiste na Náisiún Aontaithe um Chearta an Linbh in 2022, thugamar faoi deara nach dtacaíonn ár gcóras ceartais teaghlaigh reatha le leanaí, agus nach bhfuil sé deartha le leanaí san áireamh. Mar sin, chuir OCO fáilte roimh fhoilsiú an Bhille um Cúirteanna Teaghlaigh, toisc gur léiriú é ar an mbonn chun sainchóras cúirteanna teaghlaigh a bhunú in Éirinn, agus is céim thábhachtach í chun gealltanais agus fís fhoriomlán na Straitéise um Cheartas Teaghlaigh 2022-2025 a bhaint amach. Leanfaimid ag oibriú leis an Roinn Dlí agus Cirt de réir mar a théann athchóirithe ar an gceartas teaghlaigh chun cinn.

7 Rannpháirtíocht Idirnáisiúnta

Obair ENOC – cúram malartach

In 2024, bhí an OCO páirteach i nGrúpa Oibre Líonra Eorpach na nOmbudsman do Leanaí (ENOC) maidir le Cúram Malartach agus le dréachtú Ráiteas Seasaimh Beartais ENOC, rud a chuir le suirbhé fadréimseach maidir le cúram malartach. Tugadh le chéile leis sin an obair ar fad le linn na bliana ar chearta leanaí faoi chúram a rinne an OCO agus ár gcomhghleacaithe Eorpacha i ndlínsí éagsúla. Rinne ENOC 7 bpríomh-mholadh do leanaí i gcúram malartach, ar ghlacamar féin agus gach feisire Eorpach:

- A chinntiú go mbeidh cead cainte acu i gcinntí a bhaineann lena saol agus lena ndálaí maireachtála faoi chúram
- Tacú le hiarrachtaí leanaí a choinneáil faoi chúram a dteaghlaigh, nó a thabhairt ar ais dá dteaghlach, nuair is ar mhaithe leo féin atá sé
- Réitigh cúraim mhalartaigh thráthúla agus atá ar fáil a áirithiú agus measúnú cuimsitheach cúramach a sholáthar ar an gcineál cúraim mhalartaigh is oiriúnaí
- Cúram malartach ardchaighdeáin a chinntiú
- Caidreamh fiúntach an linbh lena theaghlach, le daoine muinteartha eile, agus le fréamhacha eitneacha, cultúrtha, reiligiúnacha agus teanga an linbh a choinneáil ar bun.
- Díriú go córasach ar leanaí a ullmhú i gcúram malartach chun maireachtáil go neamhspleách agus chun imeascadh sa phobal
- Iniúchadh agus monatóireacht ar chúram malartach a neartú.

Is creat tábhachtach é sin dúinne sa réimse sin agus muid ag díriú ar straitéis bua um chúram malartach a fhorbairt anseo in Éirinn agus ar an athbhreithniú atá beartaithe ar an Acht um Chúram Leanaí in 2025.

Barúil Ghinearálta na Náisiún Aontaithe ar Rochtain ar Cheartas (le YAP)

Ba é ba chuspóir don aighneacht sin cur leis na ceisteanna treorach a ardaíodh i nglao Choiste na Náisiún Aontaithe ar aighneachtaí maidir le ar Bharúil Ghinearálta Uimhir 27 a fhorbairt maidir le:

- Tuiscint leanaí ar cheartas agus ar leigheasanna; agus
- Bacainní lena gcuirtear cosc ar leanaí rochtain a fháil ar cheartas agus ar leigheasanna éifeachtacha.

Le torthaí an chomhairliúcháin a rinne ár bhfoireann Oideachais agus Rannpháirtíoch-ta maidir le Cearta le Painéal Comhairleach Óige OCO ar an 13 Lúnasa 2024, cuireadh bonn eolais faoi aighneacht OCO. Díríodh an

aighneacht ar na bacainní dlí ar cheartas, easpa cuimsiú iomlán ar UNCRC a chiallaíonn nach bhfuil cearta leanaí inchosanta, bacainní socheacnamaíocha lena n-áirítear bochtaineacht agus bacainní airgeadais agus easpa bealaí a oireann do leanaí chun rochtain a fháil ar cheartas agus ar leigheasanna.

Coiste na Náisiún Aontaithe ar Chearta Eacnamaíocha, Cultúrtha agus Sóisialta

I mí Eanáir 2024, chuir OCO tuarascáil mhalartach faoi bhráid Choiste na Náisiún Aontaithe um Chearta Eacnamaíocha, Sóisialta agus Cultúrtha (CESCR) mar chuid den bhreithniú tréimhsiúil a dhéanann an Coiste sin ar staid na hÉireann maidir leis na cearta sin. Bhí sé mar aidhm ag ár dtuarascáil aird an Choiste a dhíriú ar dhul chun cinn agus ar easnaimh an Stáit maidir le cearta eacnamaíocha, sóisialta agus cultúrtha leanaí a chur i bhfeidhm faoin gCúnant Idirnáisiúnta ar Chearta Eacnamaíocha, Sóisialta agus Cultúir. I measc na réimsí imní ar tharraing OCO aird orthu, bhí an méid a chaitheann an Rialtas ar leanaí, idirdhealú i gcoinne leanaí, foréigean baile, rochtain ar oideachas, meabhairshláinte agus seirbhísí míchumais. agus bochtaineacht leanaí. I mí an Mhárta 2024, d'fhoilsigh CESCR a chuid Breithnithe Deiridh a bhí ag teacht le roinnt de mholtaí an OCO, lena n-áirítear a iarraidh ar an Stát infhaighteacht, inrochtaineacht agus inacmhainneacht seirbhísí cúraim leanaí a chinntiú trí mhaoiniú poiblí méadaithe; tacaíochtaí spriocdhírithe a chinntiú do ghrúpaí leanaí a bhfuil tionchar díréireach ag an mbochtaineacht orthu; tús áite a thabhairt d'oideachas cuimsitheach do gach leanbh faoi mhíchumas; agus a chinntiú go mbeidh rochtain ag leanaí Romacha, ag leanaí den Lucht Siúil, agus ag leanaí ó chúlraí faoi mhíbhuntáiste ar oideachas ardchaighdeáin atá oiriúnach ó thaobh an chultúir de agus atá curtha in oiriúint dá riachtanais.

Obair ENOC ar Chomhshocrú Imirce an Aontais

Ag tús an Fhómhair d'oibríomar lenár gcomhghleacaithe in ENOC chun comhráiteas ar Chomhshocrú Imirce nua an Aontais a fhorbairt. Beidh impleachtaí fadréimseacha ag baint leis an gComhshocrú do leanaí in Éirinn agus ar fud an Aontais nuair a thiocfaidh sé i bhfeidhm go hiomlán in 2026. Bhí sé tábhachtach a chinntiú go bhfuil cosaintí leordhóthanacha i bhfeidhm chun cearta leanaí atá ag lorg cosaint idirnáisiúnta a chosaint. Ardaítear imní i gComhaontú an AE maidir le hImirce agus Tearmann faoin gcaoi a gcaitear le leanaí ag teorainneacha Eorpacha agus d'fhéadfadh sáruithe ar chearta an duine a bheith mar thoradh air toisc go bhféadfaidh Ballstáit tosaíocht a thabhairt do dhíspreagadh, do dhúnadh teorainneacha agus do thuairisceáin sciobtha maidir le cosaint chearta leanaí imirceacha agus rochtain ar nósanna imeachta tearmainn. Tugadh chun suntais sa chomhráiteas an fáth ar cheart ceart gach linbh a urramú, a chosaint agus a chomhlíonadh, beag beann ar a stádas, gan idirdhealú de chineál ar bith. Áirítear leis sin rochtain chomhionann ar chríoch, ar thearmann, ar sheirbhísí glactha agus ar chosaint faoin dlí. Ardaíodh ábhair imní ar leith sa ráiteas faoi choinneáil ionchasach leanaí ag teorainneacha, scaradh óna dteaghlaigh agus an leochaileacht bhreise a bhaineann le mionaoisigh neamhthionlactha. In 2025, leanfaidh an OCO le cosaintí leordhóthanacha do leanaí a chur chun cinn agus an Rialtas ag foilsiú a bplean cur chun feidhme agus an Bille um Chosaint Idirnáisiúnta nua.

Reáchtáil na hOifige

Buiséad 2024

Leithdháiltear buiséad an OCO tríd an Roinn Leanaí, Comhionannais, Míchumais, Lánpháirtíocht agus Óige agus déantar é a tharraing anuas ar bhonn rialta le linn na bliana. In 2024, b'ionann ár mbuiséad agus €4.317 milliún, agus tarraingíodh €4.032 milliún de sin anuas faoi dheireadh na bliana (2023: buiséad €3.9 milliún a tarraingíodh anuas go hiomlán).

Mar atá leagtha amach in Alt 17(1) agus in Alt (2) den Acht um Ombudsman do Leanaí 2002, tá an tOmbudsman do Leanaí freagrach as Ráitis Airgeadais a ullmhú, as rialtacht idirbhearta na hOifige a chinntiú, agus as comhlíonadh an Chóid Chleachtais maidir le Comhlachtaí Stáit a Rialú a áirithiú. Tá na Ráitis Airgeadais faoi réir iniúchta ag an Ard-Reachtaire Cuntas agus Ciste. Déanfar iniúchadh ar chuntais 2024 i mí Iúil agus mí Lúnasa 2025, agus is é an tArd-Reachtaire Cuntas agus Ciste a dhéanfaidh é. De réir Alt 17(2) den Acht um Ombudsman do Leanaí 2002, chuir Oifig an Ard-Reachtaire Cuntas agus Ciste na dréacht-Ráitis Airgeadais don bhliain dar críoch an 31 Nollaig 2024 isteach lena n-iniúchadh faoin 31 Márta 2025. Nuair a bheidh siad ceadaithe ag an Ard-Reachtaire Cuntas agus Ciste, foilseofar na Ráitis Airgeadais don bhliain 2024 ar shuíomh gréasáin an OCO. Ba iad Cuntasóirí Cairte Mazars a sholáthar ár bhfeidhm iniúchóireachta inmheánaí do 2024. Thug Mazars faoi athbhreithniú ar rialuithe inmheánacha in R1 de 2025 (do 2024) agus athbhreithniú ar ár mbeartais agus nósanna imeachta AD in R4 2024.

Is e seo a leanas an miondealú ar ár gcaiteachas (i ndiaidh costais seirbhísí corparáideacha a chionroinnt lena n-áirítear ról an Ombudsman):

- 43% Gearáin agus Imscrúduithe
- 20% Beartas agus Taighde
- 19% Cumarsáidí
- 18% Rannpháirtíocht agus Oideachas maidir le Cearta

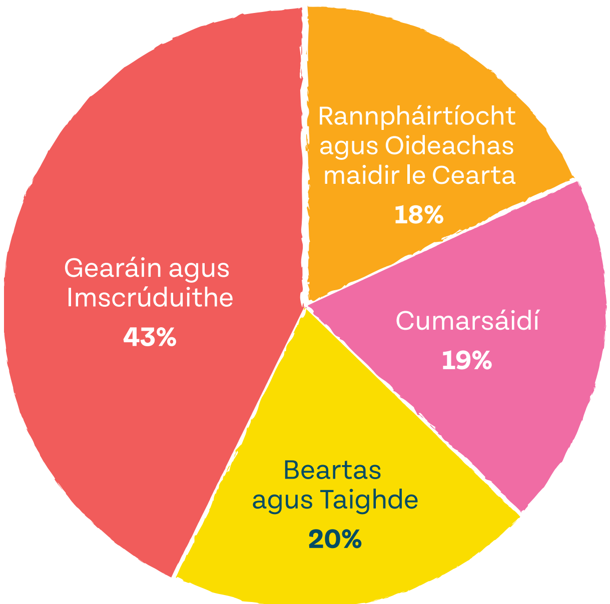

I mí na Nollag 2024, d'fhaomh an OCO a Plean Soláthair Chorparáidigh (PSC) 2024-2026. Sa Phlean Soláthair Chorparáidigh , a foilsíodh ar shuíomh gréasáin an OCO i mí Feabhra 2025, leagtar síos cur chuige straitéiseach maidir le soláthar don Oifig.

Earcaíocht 2024

Ag tús 2024, bhí 34 ball foirne buan ag an OCO, agus méadaíodh an figiúr sin go 36 faoi dheireadh na bliana. Reáchtáladh roinnt feachtais earcaíochta le linn 2024, agus chuireamar fáilte roimh 10 mball foirne nua le linn na bliana, ag gráid éagsúla. Ar an drochuair, b'éigean dúinn slán a fhágáil le roinnt baill foirne freisin, mar gheall ar ardú céime go príomha, léiriú ar an bhfoireann dhícheallach den scoth in OCO.

Plean Straitéiseach le haghaidh 2025-2027

Ba é 2024 an bhliain dheireanach dár bPlean Straitéiseach 2022-2024, agus cuireadh tús le hobair ar ár bplean nua i mí na Bealtaine. Ag tógáil ar an bplean roimhe seo, thugamar faoi a chinntiú go raibh comhairliúchán fairsing le páirtithe leasmhara againn agus go raibh an fhoireann ar fad páirteach go hiomlán sa phróiseas. Tá Plean Straitéiseach nua uaillmhianach le haghaidh 2025-2027 ag an OCO anois, ina nglactar cur chuige sistéamach agus ina ndírítear ar ár láidreachtaí. Bhíomar soiléir maidir le conas a choinneoimid sinn féin cuntasach as cur chun feidhme ár ngníomhaíochtaí agus as baint amach ár spriocanna.

Saoráil Faisnéise

In 2024, fuair agus phróiseáil an OCO 11 iarratas ar fhaisnéis faoin Acht um Shaoráil Faisnéise 2014.

Cosaint agus Dualgais Leasa Leanaí

In 2024 fuaireamar 140 tuairisc maidir le cosaint leanaí, a ndéileálann ár nOifigigh Idirchaidrimh Ainmnithe (DLPanna) leo. Tá sé sin i gcomparáid le 74 tuairisc maidir le cosaint leanaí in 2023.

Eascraíonn na tuairiscí seo go príomha trínár bhfeidhm láimhseála gearán, agus baineann roinnt acu le níos mó ná leanbh amháin.

In 2024 fuaireamar 40 líomhain maidir le mí-úsáid fhisiciúil; 36 líomhain maidir le drochúsáid ghnéasach; 24 líomhain faillí agus 17 líomhain maidir le mí-úsáid mhothúchánach. Fuaireamar 23 tuairisc maidir le hábhair imní faoi leas leanaí freisin. Thugamar fógra foirmiúil do Tusla faoi 19 gcinn de na tuairiscí sin anuraidh.

An Ghaeilge

Leanann Oifig an Ombudsman do Leanaí (OCO) lenár Scéim Gaeilge. Tháinig Alt 10A den Fhógraíocht ag Comhlachtaí Poiblí i bhfeidhm i mí Dheireadh Fómhair 2022 agus tá an OCO ag obair chun forálacha an Achta sin a chomhlíonadh.

An Dualgas Earnála Poiblí

Tá OCO tiomanta dár nDualgas Earnála Poiblí a chomhlíonadh, rud a léirítear inár bPlean Straitéiseach do 2025-2027. Tá oiliúint agus uasoiliúint na mball foirne ábhartha ar siúl agus bunaíodh grúpa oibre tras-aonad chun tacú le cur chun feidhme an Dualgais.

Táimid tiomanta do mheasúnú a dhéanamh ar na saincheisteanna maidir le comhionannas agus cearta an duine a bhaineann lenár gcuspóir agus feidhmeanna ár bhfoirne agus iad siúd dá soláthróimid seirbhísí in 2025. Tabharfaimid aghaidh ar na saincheisteanna a ardaíodh sa mheasúnú sin gach bliain inár dtuarascáil bhliantúil ar bhealach a bheidh inrochtana don phobal.

Gníomhú ar son na hAeráide agus Fuinneamh

Il gcomhthéacs athrú aeráide domhanda agus tríd an Acht um Ghníomhú ar son na hAeráide agus um Fhorbairt Ísealcharbóin (Leasú) 2021, tá Éire tiomanta do laghduithe suntasacha ar astaíochtaí gás ceaptha teasa a bhaint amach faoi 2030, aeráidneodracht a bhaint amach tráth nach déanaí ná 2050, agus éifeachtúlacht fuinnimh a mhéadú sa Stát.

Bunaítear leis an Acht creat atá ceangailteach ó thaobh an dlí a shroicheann comhlachtaí na hearnála poiblí. Chuige sin, tá an OCO

tiomanta do Treochlár um Ghníomhú ar son na hAeráide a fhorbairt, é a thabhairt cothrom le dáta gach bliain agus tuairisciú ar dhul chun cinn ár ngníomhaíochtaí um ghníomhú ar son na haeráide.

Treochlár um Ghníomhú ar son na hAeráide

In 2024, agus mar ullmhúchán don chéad Treochlár riamh um Ghníomhú ar son na hAeráide, bhíomar i dteagmháil lenár mBainisteoir Tacaíochta Comhpháirtíochta arna cheapadh ag Údarás Fuinnimh Inmharthana na hÉireann. Chuireamar struchtúr inmheánach rialachais i bhfeidhm chun tacú lenár ngníomhaíochtaí um ghníomhú ar son na haeráide, agus chuireamar oiliúint cheannaireachta ar fáil do bhaill foirne shinsearacha.

Astaíochtaí carbóin fuinnimh agus aerthaistil

I mí na Nollag 2009, thug an tAire Cumarsáide, Fuinnimh agus Acmhainní Nádúrtha éifeacht do Threoir 2006/32/CE ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 5 Aibreán 2006, agus rinne sé Rialacháin na gComhphobal Eorpach (Éifeachtúlacht Úsáide Deiridh Fuinnimh agus Seirbhísí Fuinnimh) Rialacháin 2009 (I.R. 542 de 2009)'. Ceanglaítear leis na Rialacháin ar eagraíochtaí earnála poiblí tuarascáil a thabhairt gach bliain ó Eanáir 2011 i leith ar a n-úsáid fuinnimh agus ar na bearta arna ndéanamh chun ídiú a laghdú.

Úsáidimid 100% leictreachais inár n-áitreabh. In 2024, d'úsáideamar 67,897.92KWh leictreachais, is é sin laghdú 10% ón mbliain roimhe sin (2023: 75,078kWh, 2022:103,365kWh). Leanamar lenár bhfeachtas feasachta fuinnimh inmheánach. Chomh maith leis sin, thosaíomar ag athrú seanbholgáin solais nach bhfuil chomh neamhdhíobhálach don chomhshaol go soilse LED níos nuaí nach n-ídíonn a oiread fuinnimh. In 2024, bhí 7.6 tona i gceist le hastaíochtaí carbóin aerthaistil (astaíochtaí frithháirimh).

Cairt custaiméirí

In 2024 thosaigh grúpa oibre tras-aonad ar obair ar Chairt Seirbhíse do Chustaiméirí an OCO a nuashonrú don dá bhliain atá romhainn, atá ailínithe le Tionscnamh Cairte Seirbhíse do Chustaiméirí na hearnála poiblí. Leagtar amach inár ndoiciméad na próisis agus na nósanna imeachta a leanann an OCO chun cuidiú linn seirbhís ardchaighdeáin do chustaiméirí a bhaint amach. Fuair ár gCairt um Sheirbhís do Chustaiméirí do 2024-2026 i bhformáid PDF an marc oifigiúil 'Béarla Soiléir' ón nGníomhaireacht Náisiúnta Liteartha do Dhaoine Fásta (NALA) maidir le hinrochtaineacht agus tá sé le fáil ar ár suíomh gréasáin.

Trealamh

Áiríodh leis na feabhsuithe ar TFC in 2024 ríomhairí glúine athsholáthair do líon mór gléasanna a raibh deireadh a ré bainte amach acu de réir bheartas athsholáthair ríomhairí glúine an OCO. Mar chuid den bheartas sin, rinneadh na ríomhairí glúine níos sine a athchúrsáil lena n-úsáid ag an gclár Give Tech to Schools i gColáiste na Tríonóide. Léirítear le hathúsáid na ngléasanna sin ag glúin amach anseo buntáistí suntasacha inbhuanaitheachta agus comhshaoil. Rinneadh feabhsuithe tábhachtacha bogearraí agus córais le linn na bliana freisin.

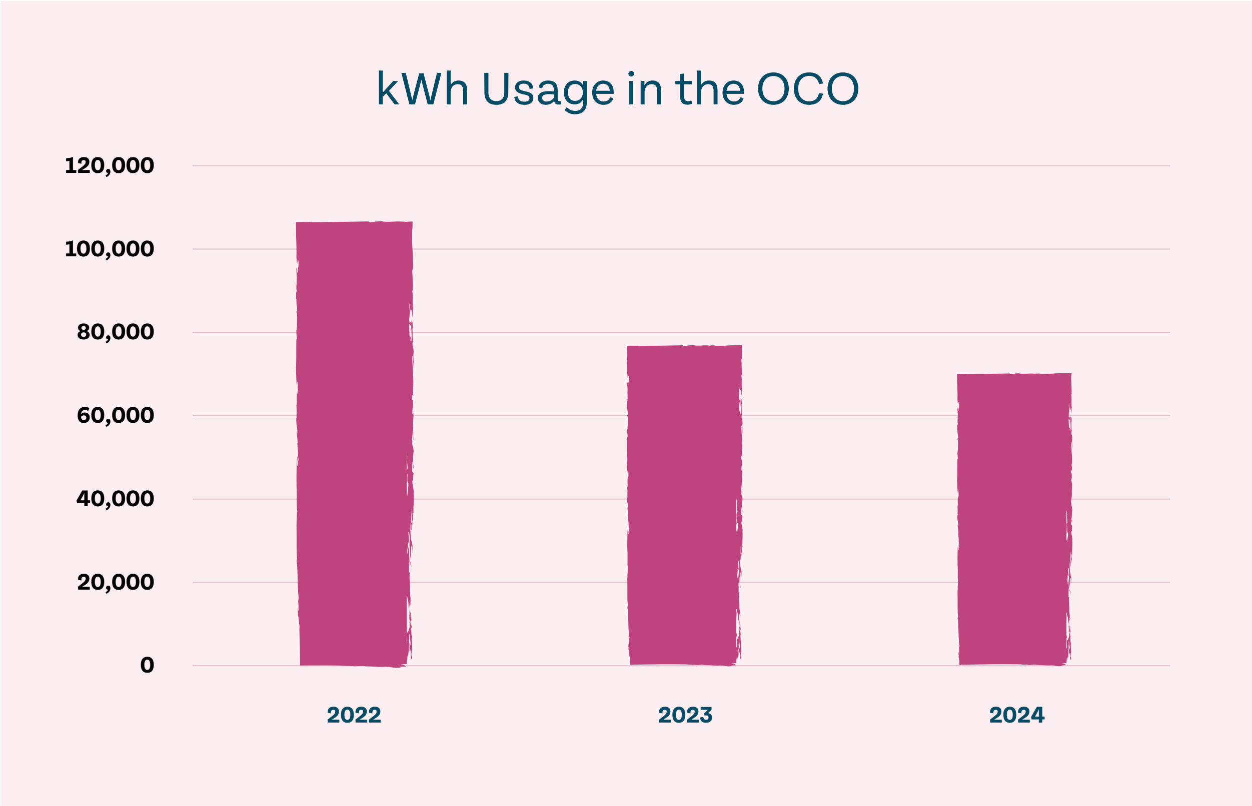
kWh Usage in the OCO
120,000
100,000
80,000
60,000
40,000
20,000
0
2022
2023
2024

Oifig an Ombudsman do Leanaí
Teach na Milaoise
52–56 Sráid na Trá Mhór
Baile Átha Cliath 1
D01 F5P8

T: 01 865 6800
F: 01 874 7333
E: oco@oco.ie
www.oco.ie
𝕏 @OCO_Ireland